Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

…ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…мнай 1921 оной …рин 21-һээ гарана | № 269 (13758) | 1974 оной ноябриин 16, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

…АХЫ БҮХЭНДЭ— …ХАНИЗАТОРНУУДАЙ …УРАЛСАЛ

…рхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэл … байна. Республикымнай хүдөөгэй ажалшад ур…һан зорилгонуудаа амжалтатайгаар шидхэхын …эр оролдоно. Сагай уларилай хэды бэрхэшээл…шье, олохон колхоз, совхозууд тарялан, сабша…аян ургаса абажа шадаа. Байгалай, Кабанскын, …кий», «Эрдэм» совхозууд, Хяагтын аймагай …», Ранжуровай нэрэмжэтэ, Мухар-Шэбэрэй ай… «Искра», «Родина», «Заганский» колхозууд, Бэ… аймагай Калининай нэрэмжэтэ, Улаан-Үдын ай… «Маяк», «Искра», Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэ… колхозууд, Ивалгын ОПХ болон бусад хэдэн …уд тарялан, сабшалангаа һайнаар эдлэдэг, энэ …үлтанда жэшээ харуулдаг гээшэ. Эдэ ажахынууд …оробол 1,5—2 дахин ехэ ургаса абадаг.

…тарялангаа ашагтай һайнаар эрхилхэ хэрэгтэ …торнууд гол һуури эзэлдэг. Механизаторнуудаар …ажахынууд лэ бүхы хүдэлмэрээ саг соонь хэжэ, …тай гарадаг.

… үедэ республикымнай колхоз, совхозууд бүтэ…й техникээр яһала һайса хангагданхай, тэрэнине … хүдэлгэбэл ,тарян ажалай бүхы хүдэлмэрине …ическэ болзор соонь үнгэргэхэ аргатай. Тингэбэ…ьхон ажахынууд энэ техникээ дүүрэн хүсөөрнь …бирадаггүй. Тэндэ шадабаритай бэрхэ механи…уд дуталдана ха юм. Энэ шалтагаан дээрэһээ …трактор, комбайнууд орой нэгэ халаанда хүдэл…бшуу.

…ай тарилгын, ургаса хуряалтын үедэ промышлен…приятинуудай коллективүүд колхоз болон совхо… механизаторнуудые эльгээжэ, туһалдаг заншал… трактор, комбайн болон бусад машинануудаа …ээр хүдэлгэхын тула ажахынууд өөһэдөө хүсэд … механизаторнуудые һурган бэлдэхэ ушартай. … үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багаар Сэлэнгын айма…партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд, колхо…ьенн Ростовско областиин ажалшадай жэшээгээр … нитын һуралсал эмхидхэжэ, трактористнууд, …рнууд болон жолоошодые бэлдэхэ үүсхэл гаргаа …эр «Хүдөөдэ байгаал хадаа техникэ жолоодожо …эн уряа доро бүхы залуушуулаа механизаторай …эй болгохо гэжэ шидэһэн байгаа. Бүгэдэ нии…ралсалые колхозой түрүүлэгшэ П. Хайдапов, һу…нь эрхилхээр колхозой ахамад инженер В. Фё…милогдоо һэн.

…лхоздо үнэхөөр механизаторнуудай бүгэдэ нии…асал һайнаар эмхидхэгдэһэн байгаа. Колхозой …ргэжэлтэд, түрүүлэгшэһээ эхилээд, малшад хүрэ…уралсажа эхилһэн юм. Энэ бүгэдэ нитын һурал…лтатайгаар үнгэржэ, хамта 39 хүн дүүргэжэ га….

…ойхидой үүсхэл республикымнай олохон ажа… дэмжэгдэһэн байна. Баргажанай аймагай Хил…лхоздо эмхидхэгдэһэн бүгэдэ нитын һуралсал… 24 хүн тракторист мэргэжэл олоо. Бэшүү…гай «Дружба» колхоздо нимэ һуралсалые 25 …ын аймагай «Коммунизм» колхоздо — 25, Му…рэй аймагай «Заганский» колхоздо — 29, Яруу…оздо — 18, Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын сов… 20, Хэжэнгын аймагай Чисааныи совхоздо 21 …гэжэ гараһан жэшээтэй. Тингэжэ бүхыдөө рес… дотор 1.809 хүн бүгэдэ нитын һуралсалда яба…низаторай мэргэжэл олоһон байха юм. Тэрэнһээ …гэрһэн һуралсалай жэлдэ СПТУ-нуудые 428 …ргэжэ гараа.

…заторай мэргэжэл олгохо бүгэдэ нитын һурал…дэхэ хаһа хүрэжэ ерэбэ. Энэ һуралсалые хаа … мүнөөдэрһөө оройтуулангүй эхилхээр гээ…ьонойхидой жэшээгээр һуралсалай энэ жэлдэ …рай мэргэжэлдэ конторын бүхы хүдэлмэрилэг…токарь болон слесарьнүүдые, малшадые, ажахын …рэ байһан эмхи зургаануудай алба хаагшадые … хэрэгтэй.

… нитын энэ һуралсалые эмхитэйгээр ябуулхын …ралсалай түсэб уридшалан табижа, һуралсал үн… тусхай үдэр тодорхойлоод, тэдэнэртэ зохид бай…ралсалай хэрэгсэлнүүдые хүсэдөөр түхеэрхэ шу… багшалхаар эгээл шадабаритай, дээдэ эрдэм…эжэлтэд томилогдохо ушартай.

… хүдөөгэй механизаторнуудай мэргэжэл шадаба…лүүлхэ хэрэгтэ энэ жэлдэ ехэ анхарал табиг…. Ажахы бүхэндэ, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй … отделени бүхэндэ механизаторнуудай мэргэжэл …лхэ һуралсал эмхидхэгдэхэ зэргэтэй.

…заторай бүгэдэ нитын һуралсал болон меха…удай мэргэжэл дээшэлүүлхэ курсануудые эм…талаар колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэг…ад инженернүүд сэхэ харюусалгатай. Ушар …, жэл бүхэндэ ажахынуудта шэнэ машина, …фтана, тэрэнине зүбөөр ашаглахын тула меха…удай мэдэрэл, шадабарине дээшэлүүлхэ эрилтэ ….

…рсануудые дүүргэһэн механизаторнуудай шада…одорхойлжо, тэдээндэ дээгүүр классай мэргэжэл … тухай үнэмшэлгэ хабартаа үгтэхэ байна. …ханизатор бүхэндэ баһал хэрэгтэй ха юм.

…заторай мэргэжэл олгохо бүгэдэ нитын һу… хаанагүй үргэнөөр эмхидхэхэ гээшэ ажахы… партийна болон комсомолой организацинуудай …. Ажахынуудта нимэ һуралсал эмхидхэхэдэнь … профтехучилищинуудай, «Сельхозтехника» нэ… хүтэлбэрилэгшэд али болохоор туһалха үүргэ…ээр һуралсалай шэнэ жэлдэ ажахынуудаар … филиалнуудые олоор байгуулха зэргэтэй.

…й залуушуулые механизаторай мэргэжэлтэй … хэрэгтэ юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулинууд … дүүргэхэ байна. Хүдөөгэй дунда һургуули бү… ажахын техникэ шудалха һуралсал эмхидхэ…. Мүн хүдөө ажахын дээдэ һургуулинууд …икумүүдтэ механизаторай мэргэжэл олгохо … эмхидхэгдэжэ, тэдэнине дүүргэгшэд 1975 оной … дээрэхи хүдэлмэридэ хабаадаха байна.

…й механизаторай хүндэ зэргэнь манай орон … хэмжээндэ үргэгдэнхэй. Жэл бүри хэдэн …низаторнууд тарялан, сабшалангай ургаса …хын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдожо, арад тү…таал хайрада хүртэдэг. Түрүүшынхеэ хүдэлжэ … залуу механизаторнуудта материальна туһа… хүргэгдэдэг. Механизатораар хүдэлжэ байһан …ай ажалай нормо 10 процент, хүдөөгэй проф… дүүргэгшэдтэ түрүүшын 6 һарын туршада … нормо 20—40 процент доогуур тогтоогдонхой. … бүхэнине мэргэжэлтэй бэрхэ механи…аар хангаха гээшэ Хүдөө ажахын министерст…убликын совхозуудай үйлэдбэриин нэгэдэлэй …стнүүдэй, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэ… зорилгонуудай нэгэниинь мүн.

…шо — юһэдэхи табан жэлэй эсэсэй жэлдэ баяя …хын тула техникээ хоёр халаанда хүдэлгэ…низаторай мэргэжэл олгохо бүгэдэ нитын һу…ахы бүхэндэ эмхидхэе.

Б. НИКОЛАЕВ,
КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо.

Тодорхойлхы жэлэй ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

ЖЭЛЭЙ ДҮҮРЭТЭР 45 ҮДЭР ҮЛӨӨ

1975 ОНОЙ ТҮСЭБӨӨР

Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда улам эршэдэжэ байна. «Искра» колхозой малшад аймаг соогоо эгээн түрүүшээр социалис мүрысөөнэй үедэ түйлаһан амжалтанууд тухайдаа мэдээсэбэ. Тэдэнэр байгша оной ноябриин 1-дэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээ: түсэбэй ёһоор 10150 центнер һү гүрэндэ тушааха аад, 10409 центнер һү тушааһан байба. Даб дээрэ тооложо үзэһэнэй ёһоор, жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 1600 центнер һү гүрэндэ тушааха юм. Энэ ехэ амжалта түйлахадаа һаалишад Е. К. Горюнова, Н. С. Братенькова болон бусад хубитаяа ехээр оруулаа. Жэшээлхэдэ, һаалишан Евдокия Горюнова байгша оной 10 һарын туршада һаамхай үнеэн бүриһөө 2460 килограмм һү һааһан байба. Тэрэ юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ үнеэн бүриһөө 2850—2900 килограмм һү һааханъ.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой һаалишад болон малшад 1975 оной түсэбөөр ажаллажа, үшөө ехэ амжалта түйлаха байһаниинь дамжаггүй.

В. ЖАРКОЙ,
манай штатнабэшэ корр.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ДҮРШЭЛЬӨӨ

Арбаад жэлэй саада тэз бэлэй. Борьёогой совхозой элдэб ажалда хүдэлдэг байһанаа анха түрүүшынхеэ эхэ хонидые даажа абаһан Аюша Цырендоржиев дүй дүршэл багатай дээрэһээ абаһаар нилээд ядалдаа һэн. Түрүүшээр бүхы ажалынь эмхи гуримтайгаар ябажа байһан аад, хабарай хахир хагсуу сагта абтаһан хурьгадынь доройтожо, гарзалдаг байгаа.

Он жэлнүүдэй ошохо бүри ушар шалтагыень ойлгоһон Аюша Дугарович совхозойнгоо түрүү хонишодто ошожо, һайса хөөрэлдэһэн, зарим тэды онол аргануудтайнь танилсаһан юм. Тиигэжэ үсэд нэтэрүүгээр оролдоһоной ашаар хоёрдохи жэлдээ — 1969 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 92,8 хурьга абаа һэн. Харин хойто жэлынь 100 эхэ хонин бүриһөө 103,4 хурьга түлжүүлжэ, зуутанай зэргэдэ жагсаһанһаа хойшо мүнөө хүрэтэр эрхим амжалта түйлаһан зандаа гэхэ гү, али байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 118,7 хурьга абажа, тэнжээһэн байна.

Мүнөө коммунист Аюша Дугарович Цырендоржиевэй хүтэлбэрилдэг бригадын хонишод ерэхэ жэлдэ бүри олон хурьга, ехэ нооһо абажа тушаахын түлөө социалис мүрысөөндэ хам оролсоод, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абанхай ажаллана.

В. КЛОЧИХИН.
Зэдын аймаг.

ТҮРҮҮ БРИГАДИР

Загарайн аймаг дотор ажалай алдар солоор суурхаһан бригадануудай нэгэниинь хадаа К. Марксын нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи комплексно бригада юм. Жаран хүнһөө бүридэһэн энэ бригадые залуу коммунист Юрий Гаврилович Рогозинский хүтэлбэрилдэг.

— Бригададамнай нэгэ МТФ, түрэхэ хонидой хоёр отара, нэгэ гүүртэ залуу мал бии, — гээд бригадир хөөрэнэ. Малаа тобир тарганаар ондо оруулха гэжэ горитойхон бэлдэхэл хэжэ байнабди. Үбэлнайшье газаа ороо хаям даа. Яһала хүрэхөөр малай тэжээл бэлэдхээд байнабди.

Юрий Гаврилович табадахи жэлээ бригадираар ажаллана. Тэрэ хүдөө ажахын техникум дүүргэһэн юм. Ажал хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг, хүдэлмэришэдые эмхидхэжэ шададаг Ю. Рогозинскиин бригада саг үргэлжэ түсэбөө дүүргэжэ байдаг.

Хүдөө ажахын продукци гаргаша багатайгаар, ехээр абаха гэжэ үнэн сэдьхэлһээ оролдожо ябадаг залуу коммунист нютаг зонойнгоо һайшаал магтаалда хүртэнхэй. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ «түлхюур» оложо шададаг Ю. Рогозинский аймагай Соведэй депутадаар һунгагданхай.

Б. ГАДЬЯНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ю. Г. Рогозинский.

Авторай фото.

УЯЛГА ДҮҮРГЭГДЭХЭ

Баргажанай аймагай хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха комбинадай хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ абаһан уялгаяа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэн, ажал хүдэлмэридөө муу бэшэ амжалта түйлажа байна. Арад зондо хэрэгтэй эд хэрэгсэл гаргаха арба һарынгаа түсэб комбинадай коллектив 105,2 процент дүүргээ.

Даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандажа, ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалтануудые түйлажа байдаг түрүүшүүл манай комбинадта үсөөн бэшэ. Жэшээлхэдэ, комбинадай оёдолшод Галина Молчанова, Валентина Кокорышкина гэгшэд табан жэлэйнгээ түсэб үни дүүргэнхэй. Тиихэдэ модошо дархан Владимир Кондаков үдэр бүриингөө даабари 115—120 процент дүүргэнэ.

Манай комбинадай хүдэлмэрилэгшэд жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шармайн оролдоно.

П. ТРЕСКИН,
ажаһуудалай эрилтэ хангаха комбинадай директор.

ОКТЯБРЬ 1 ГАЗАР ҺАЙЖАРУУЛХА габшагай хоёр һара НОЯБРЬ 30

ТҮСЭБЛЭҺЭНОО БЭЕЛҮҮЛХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Хоёр һарын турша соо сабшалан, тарялан һайжаруулгаар аймаг соо ехэхэн хүдэлмэри түсэблэгдэһэн байна. Жэшээнь, 40 мянган тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаха, тарялангай 1.020 гектарта 204 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хэгдэхэ байгаа. 360-аад гектар газарые һөөг бургааһанһаа, болдог солдогһоо сэбэрлэжэ, олон жэлэй ногоо тарихаар бэлдэхэһээ эхилээд, бусад шухала хүдэлмэринүүд түсэблэгдэһэн юм.

Энэ ехэ юумэ богонихон болзор соо хэжэ дүүргэхын тула аймагай мелиораторнууд өөһэд хоорондоо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Тиигэһэнэй ашаар сабшалан, тарялан һайжаруулгаар ехэшье юумэн хэгдэһэн, социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлшье шалгарһан байна.

Игэжэ аймаг соо 20 мянган тонно наг шэбхэ сабшалан, бэлшээри дээрэ гаргагдаа, уһалууриин 5 шэнэ системэ баригдаа, 11 системэ һэльбэн заһабарилагдаа. 1.330 гектар сабшалан уһалагдаһан, 102 километр һубаг ханааб сэбэрлэгдэһэн байна.

Газар һайжаруулгаар аймагай ямар ажахынууд илангаяа шалгараа б гээд хаража үзэбэл, Хүрбын совхоз габшагай хоёр һарын соносхогдоһонһоо хойшо ехэ юумэ хээ. Эндэ М. И. Шевченкын ударидадаг лугомелиоративна звено һайнаар хүдэлнэ. Тиихэдэ А. В. Литвиненкын, Д. Б. Ракшаевай, Г. А. Очировай звенонууд жэлһээ жэлдэ даажа байһан участогуудһаа үндэр ургаса абадаг байна. Нүхэр Шевченкын звено табан жэл соо 28.800 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй һаа, һүүлшын дүрбэн жэл соо 30.400 центнер хуряажа, 9-дэхи табан жэлэйнгээ түсэб нэгэ жэлээр уридлаба. Энэ хадаа лугомелиоративна хүдэлмэри эрхим һайнаар ябуулһанай үрэ дүн харуулна гээшэ. Бусадшье звенонууд баһал ехэ амжалтануудые түйлаа. Жэшээнь, Д. Б. Ракшаевай звено табан жэл соо 25.913 центнер үбһэ бэлэдхэхэ һаа, дүрбэн жэл соо 24.799 центнер бэлэдхээ. Г. А. Очировай звено 20.109 центнер түсэбтэй һаа, 19.800 центнер хуряаһан байна. А. В. Литвиненкын звено 31.178 центнер хуряахын орондо 31.190 центнер бэлэдхэжэ, баһал табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Ерэхэ жэлшье үндэр ургаса абахын түлөө Хүрбын совхозой мелиораторнууд мүнөөнһөө эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байна.

Мүнөө тэдэнэй хүсөөр 2.500 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаа, уһалууриин 2 системэ заһабарилагдаа. 22 километр һубаг сэбэрлэгдээ, 100 гектар сабшалан уһалагдаһан ба 20 гектар газар олон жэлэй ногоо тарихын тула сэбэрлэгдэһэн байна. Гадна бусад ондоо хүдэлмэринүүд хэгдээ бээ. Дээдэ-Тайлсын совхозой мелиораторнууд Хүрбынхидһөө бага бэшэ хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглэмээр. Гэбэшье сабшалан, тарялан һайжаруулгада хайша хэрэгээр хандадаг ажахынууд бии гээд баһал һануулалтай. Тэдэнэй тоодо Анаагай, Үдын, Хориин совхозууд ороно. Эдэ совхозуудай сабшалан, поли дээрэ шэбхэ багаар гаргагдана, минеральна үтэгжүүлгэ мууса хэгдэнэ.

Д. ДОРЖИЕВ,
хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Хориин райкомой түрүүлэгшэ.

ХЭХЭ ЮУМЭМНАЙ ҮШӨӨЛ ЕХЭ

Газар һайжаруулха габшагай хоёр һарын соносхогдоһоор һараһаа үлүү саг үнгэршэбэ. Энэ хугасаа соо юун хэгдээб, юун үшөө хэгдэхэб гэжэ согсолон хаража үзэхэ болобо гээшэбди. Манай совхозой мелиораторнууд сабшалан, тарялан һайжаруулгаар яһала ехэ юумэ хэжэ байна. Ахамад мелиоратор Д. Г. Цыдыповэй ударидалга доро хүдэлдэг лугомелиоративна отряд уһалууриин 5 системэ һэльбэн заһабарилаа, 7 километр тухай болохо һубаг хүнааб сэбэрлээ. Сабшалан хэрёолхо 6 мянган һургаар бэлэдхэгдэһэн байна. Наг шэбхэ поли, сабшалан дээрэ гаргаха хүдэлмэри түлэг дундаа ябана. Мүнөө 2.500 тонно зөөгдөөд байна. Үшөө 3.000 тонно зөөхэмнай үлөө, 50 гаран гектар газар борнойлогдоо.

Габшагай хоёр һарын дууһатар хэхэ юумэмнай үшөөл ехэ. 10-аад километр тухай һубаг ханааб сэбэрлэгдээгүй байна. 7—8 мянган һургаар бэлэдхэхэ ёһотойбди. Эдэ бүгэдэ хүдэлмэриеэ энэ һарын түгэсэтэр хэжэ үрдихөөр манай мелиораторнууд эршэтэйгээр хүдэлжэ байна.

Б. ДАМБАЕВА,
«Первомайский» совхозой экономист.
Хэжэнгэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

НҮХЭР П. Н. ДЕМИЧЕВЫЕ СССР-эй КУЛЬТУРЫН МИНИСТР БОЛГОН ТОМИЛХО ТУХАЙ

Нүхэр Петр Нилович **Демичевые** СССР-эй культурын министр болгон томилхо гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтообо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 оной ноябриин 14.

ХАНИ БАРИСААН— АМЖАЛТАНУУДАЙ ЭШЭ НҮХЭСЭЛ

Ашхабадай шэлэй комбинадта митинг болобо

АШХАБАД. (ТАСС-ай тусхай корр.). Совет Туркменистанай томо промышленна предприятинуудай нэгэн — Ашхабадай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ шэлэй комбинат манай ороной арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай гэршэ жэшээ гэжэ нэрлэгдэхэ ёһоороо нэрлэгдэнэ. Тус республикын социалис индустриин түрүүшынь үйлэдбэрине эмхидхэн байгуулха хэрэгтэ бүхы союзна республикануудай олон арбаад хото городуудай түлөөлэгшэд хабаадаһан юм. Мүнөө эндэ 30 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд ажаллана. Эдэнэй оролдолго хүсэлэлгөөр энэ комбинат Туркмениин ССР-эй түрүү предприятинуудай нэгэн болонхой. Тэрэнэй коллектив түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй 10 һарын даабари болзорһоо урид дүүргээ. Хэдэн зуугаад мянган түхэригэй продукци, тэрэ тоодо арадай хэрэглэлэй эрхим шанартай нилээд ехэ эд бараан түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаа.

Республикын тогтоогдон байгуулагдаһаар, Туркменистанай компартиин эмхидхэгдэһээр 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, ноябриин 14-дэ тус комбинадта хани барисаанай митинг болобо.

Эндэ сугларагшад КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленкые хани халуунаар угтаа. Тэрээнтэй хамта Туркменистанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь М. Г. Гапуров, Туркмениин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. М. Клычев, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ О. Н. Оразмухаммедов, Туркмениин ССР-эй бусад хүтэлбэрилэгшэд байба.

Комбинадай парткомой секретарь Б. Сахатдурдиев митинг нээгээ.

Митинг дээрэ нүхэр А. П. Кириленко үгэ хэлэбэ.

Танай республикын 50 жэлэй ойн тэмдэглэгдэжэ байгаа эдэ түүхэтэ үдэрнүүдтэ Туркменистанай ажалшад Туркмениин эртэ урдын түүхэ домогто газар дайда дээрэ, тайлбарилан хэлэбэл, нэгэ үеынхидэй хараһаар байтар түйлагдаһан асари ехэ илалта амжалтануудай дүнгүүдые сэдьхэлээ ехээр ханан согсолжо байна.

— Октябриин революциин, манай Ленинскэ партиин зүб политикын, олон үндэһэ яһатанай бата нэгэдэлтэ социалис гүрэн болоожо хамтарһан бүхы республикануудай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай, хамтын тэмсэлэй, ашаар олон миллион хүнүүдэй ажабайдалда иимэ гайхамшаг хубилалтануудай түйлагдаһые энэ һайндэр дахинаа эли тодоор харуулна, — гэжэ А. П. Кириленко хэлэбэ.

Митингдэ хабаадагшад Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ баяртайгаар баталан абаа.

* * *

Нүхэр А. П. Кириленко шэлэй комбинадай цехүүдэй, тэрэшэлэн Ашхабадай хибэсэй фабрикын хүдэлмэритэй танилсаа, эдэ предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй, хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө. Республикын овощ ургуулдаг түрүү ажахынуудай нэгэндэ — «Совет Туркменистаны» гэжэ колхоздо ошобо. Түгэс оньһожоруулагдамал теплицын ажахытай, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Каракумай каналай зонодохи хүдөө ажахын үйлэдбэриин эмхидхэлтэй танилсаба.

Нүхэр А. П. Кириленко ойн һайндэрэй урда тээхэнэ нээгдэһэн «Совет Туркменистан 50 жэлэй турша соо» гэһэн выставкын материалнуудые ноябриин 14-дэ хараа. Социальна, экономическа ба соёлой байгуулалтын талаар республикын түйлаһан ехэ амжалтанууд эндэ харуулагдана.

Нүхэр А. П. Кириленкэтэй хамта республикын хүтэлбэрилэгшэд хибэсэй фабрикада, колхоздо, выставкэдэ ошолсоо.

ШРИ ЛАНКАГАЙ РЕСПУБЛИКЫН ПРЕМЬЕР-МИНИСТР МОРДОБО

Шри Ланкагай Республикын премьер-министр Сиримаво Р. Д. Бандаранаике Тбилиси ошохоёо ноябриин 14-дэ Москваһаа мордоо. С. Бандаранаике Советскэ правительствын уряалаар албанай хэрэгээр СССР-тэ ерэһэн юм.

Шри Ланкагай, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэһээ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. В. Архипов болон бусад тушаалтад премьер-министрые үдэшэбэ.

Ниидэлгын талмай дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдажа, Шри Ланкагай ба Советскэ Союзай гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

Ниислэлэй ажалшадай түлөөлэгшэд хүндэтэ айлшанине үдэшэлсэбэ.

Сиримаво Р. Д. Бандаранаикын, А. Н. Косыгинай аэродром ошохоёо дабшаһан үйлсэнүүд Шри Ланкагай ба СССР-эй гүрэнэй тугуудаар, хоёр ороной арадуудай хоорондын улам бэхижэжэ байгаа хани холбооной хүндэлэлдэ зорюулагдаһан амаршалгын транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй байба. Автомашинануудай кортеж мотоциклистнүүдэй хүндэлэлэй эскортоор үдэшэгдөө.

(ТАСС).

БУХАРЕСТДЭ УУЛЗАЛГА БОЛОБО

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Румыниин Коммунис партиин генеральна секретарь Н. Чаушеску РКП-гэй ЦК-гай уряалаар, хани ёһоной албанай хэрэгээр Румыни ошоод байһан Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй секретарь К. Ф. Катушевтай ноябриин 13-да уулзаа.

Нүхэр К. Ф. Катушев КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээһэн халуун амаршалгые, РКП-гэй XI съездэ амжалтануудые хүсэһыень Н. Чаушескуда дамжуулба.

Нүхэр Н. Чаушеску баясхалан хүргөөд, тэрэнэй нэрэһээ, партиин хүтэлбэрилэгшэдэй үмэнэһөө Л. И. Брежневтэ үнэн зүрхэнэй амаршалга ба эгээн һайн хүсэлэнгүүдые дамжуулхыень гуйба.

Румыниин Коммунис партиин ба Советскэ Союзай Коммунис партиин ажал ябуулга тухай, совет-румын харилсаанай хүгжэлтэдэ хабаатай асуудалнуудаар һанал бодолнуудаа хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэлөө. Тэрэшэлэн уласхоорондын байдалда хабаатай зарим шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

КПСС-эй РАЙКОМОЙ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Железнодорожно райкомой пленум зарлагдажа, эмхидхэлэй асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Ондоо хүдэлмэридэ ороһонтойнь дашарамдуулан, **Вовк** Владимир Николаевичые КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүнэй, нэгэдэхи секретариин уялгануудһаа пленум сүлөөлбэ.

КПСС-эй Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретаряар **Леонов** Владимир Михайловичые пленум һунгаа. Нүхэр Леонов энээнэй урда тээ тус райкомой хоёрдохи секретаряар хүдэлжэ байһан.

КПСС-эй райкомой хоёрдохи секретаряар **Болдонов** Леонид Ларионович һунгагдаа. Тэрэ урдань энэ райкомой секретаряар хүдэлжэ байһан.

КПСС-эй райкомой секретаряар, бюрогой гэшүүнээр **Тараканов** Валентин Емельяновичые пленум һунгаа.

КПСС-эй райкомой пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев**, КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, партиин горкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** гэгшэд хабаадалсаа.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОЛЛЕКТИВ—ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулжа, энэ хэрэгые саг үргэлжэ эмхидхэн ябуулха гээшэ партийна организацинуудай уялгата хэрэг гэжэ ханшье мэдэнэ. Тиимэһээ тус статья соо «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордено «Электромашина» заводой парткомой энэ талаар юу хэжэ байһан тухайнь бэшэхэ хүсэлтэйбди.

Тиихэдээ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эндэ яһала һайнаар ябуулагдана гэжэ тэмдэглэмээр. «Белоруссиин партийна организацида үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулха кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой удхые олондо тайлбарилан ойлгуулха талаар ямар хэмжээ ябуулганууд эндэ бэелүүлэгдэнэб гэжэ нэн түрүүн хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

Бригада, участок, таһаг бүхэндэ политинформатор болон агитаторнууд тус тогтоолые нүхэдтөө уншажа үгөө. Удаань энээн тушаа хөөрэлдөөнүүд эмхидхэгдэһэн байна. Тиихэдээ тогтоолой удха шанарые коллектив бүхэнэй ажабайдалтай нягтаар холбохо гэһэн зорилго агитаторнуудай урда табигдаа һэн.

Мүнөө партийна бүлэгүүдэй хамтын суглаан үнгэргэгдэнэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түсэб табигдана. Мүн комсомолой, профсоюзай эмхинүүдэй хүтэлбэрилхы кадрнуудые һургаха, шэлэн олохо талаар бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулганнуудые заводой партком хараалаа. Тиихэдээ нүхэрэй сүүд, библиотекэ, партийна кабинет, заводой музей болон улаан булангуудай хүдэлмэрилэгшэдые тон дүтымнай туһалагшад гэжэ тоолоно, хүдэлмэридөө элсүүлхэ гэжэ оролдоно.

Коллектив дотор хэгдэжэ байһан хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань һайжаруулхада, аша ехэтэй болгоходо туһалха хүсэн үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулха кадрнууд болоно гэжэ бидэ мэдэнэбди. Тиимэһээ лектор, агитатор болон пропагандистнуудай ажал ябуулгада дээрэ дурсагдаһан хүдэлмэрилэгшэд ехэ туһа хүргэхэ уялгатай.

Пропагандистнарай олонхинь дээдэ һургуулитай гү, али марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ политическэ дээдэ эрдэмтэй болоһон хүнүүд болоно. Бүхыдөө 34 пропагандист, 15 лектор, 18 политинформатор мүнөө үедэ манда хүдэлжэ байдаг. Агитколлективнай 124 хүнһөө бүридэнхэй.

Заводой партком эдэнэрые саг үргэлжэ һургажа байха гэжэ оролдодог. Энэ һуралсал һайнаар эмхидхэхын тулада методическа совет байгуулагданхай. Тус совет агитатор, пропагандистнуудай хүдэлмэриие ходо шалгаха, марксизм-ленинизмын һургаал нэбтэрүүлхэ, манай парти, правительствын ябуулжа байһан гадаадын болон дотоодын политикые олондо ойлгуулха гол зорилготой.

Коммунист Антон Ханхаевич Мухраев теоретическэ семинар хүтэлбэрилдэг юм. Семинарта ябагшад тэрэниие ехэ хүндэлдэг. Шалтагаангүйгөөр хэшээлһээ хэн нэгэнэй гэгдэһэн ушар үнихэнэй дайралдахаяа болинхой.

Нүхэр Мухраев хэшээл бүридөө тон харюусалгатайгаар хандана, материалаа ойлгосотой болгоходонь туһалха методическа шэнэ онол арга бэдэрнэ, предприятиингаа ажабайдалтай материалаа холбоно. Тиихэдээ коллективэй хэрэгтэ хүн бүхэнэй сэхэ хабаатай байһаниие тодо болгон, эдэбхи үүсхэл гаргажа, эрдэм мэдэсээ дүүрэн хэрэглэжэ, хүдэлмэриеэ улам һайжаруулхые оролдон ажаллаха гээшые совет хүнэй нангин уялга гэжэ ойлгуулна. Гэхэтэй хамта нэгэ һонин юумэ тэмдэглэлтэй. Антон Ханхаевичай семинарта ябагшад өөһэдөөшье хөөрэлдөө, политинформаци үнгэргэжэ, ойлгууламжын хүдэлмэриин дүй дүршэлдэ һурана.

Коллектив бүхэнэй дотоодын ажабайдал олон ондоо юумэнһээ дулдыдадаг. Хүн бүхэнэй урдахиял хараад ябадаг һаань, хамтын хэрэг урагшагүйдэхэл. Тиимэһээ коллектив бүхыдөө нэгэ хүн шэнги байбал, ажалынь ольһотойгоор, урмашамаар ябаха, гэшүүдынь бүри һайнаар хүдэлдэг болохые оролдохо болоно. Энээнһээ уламжалан эдэб хүдэлөөнүүд, үүсхалнүүд мүндэлдэг ха юм.

Жэшээлхэдэ, Москвагай «Динамо» заводой хүдэлмэришэдэй үүсхэлые манай предприятиин ажалшад республика дотороо нэн түрүүн дэмжээ һэн. «Динамынхидай» үүсхэлэй һайн талань юун бэ? Нэн түрүүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, удаан болзорой түсэб табиха ушар. Тиихэдээ хүдэлмэришэн бүхэн нөөсэ дарсаяа, арга боломжонуудаа бэдэрхэ болоно ха юм.

Залуу коммунист, КПСС-эй райкомой гэшүүн, токарь В. С. Мещеряков энэ түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ, табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабариие В. И. Ленинэй түрэһөөр 105 жэлэй ойн һайндэр болотор түгэсхөөд байхаб гэжэ бээ уялгалһан юм. Энэ үүсхэлыень партком һайшаагаад, заводой хүдэлмэришэдые дэмжэхыень уряалаа һэн. Тиихэдэнь В. Я. Власов, Б. Д. Цымбылов, Г. Х. Борисюк, Г. М. Ключерев гэгшэдэй даадаг бригадануудай гэшүүд энэ хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоо. Нүхэр Мещеряков мүнөө үедэ 1975 оной июлиин тоосоогоор ажаллана.

Тэрэ өөрын шанарай тамгатай. Юһэдэхи табан жэлэй гурбан жэл юһэн һара соо ажалайнгаа бүтээсые 32 процентээр дээшэлүүлээ. Мүн залуу хүдэлмэришэдые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургана.

Манай заводто залуу халаанаа хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдадаг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Хүдэлхэеэ ерэһэн залуу хүн түрүүшынгээ үдэрһөө эхилжэ, коллективэй халуун анхарал доро абтана. Хүн бүхэн тэрээндэ туһалхаар бэлэн. Тиимэһээ залуушуулай дундаһаа хуули ёһондо хазагай ябадал гаргаха ушар заводто улам үсөөржэ байна.

Залуушуулай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха даабаритай агитатор-һурган хүмүүжүүлэгшэд бии. Тэдэнэй дундаһаа коммунист Михаил Фёдорович Мостовской-Голубенкые онсо тэмдэглэмээр.

Залуу хүн заводто ерэмсээрээ коллективэй анхаралаар хүреэлэгдэдэг гээ һэмди. Михаил Фёдорович мэтын үнинэй хүдэлмэришэд тэдэнэрые заводойнгоо музей абаашажа, предприятиингаа түүхэтэй, һайн һайхан ёһо заншалтайнь танилсуулна. Шефтээ абажа, ёһотой хүдэлмэришэн байхаар хүмүүжүүлхые оролдоно.

Залуу үетэн бултадаа дунда һургуулитай байха ёһотой. Тиимэһээ һурган хүмүүжүүлэгшэнэр болон бусадшье хүдэлмэришэд коллективтэнь ерэһэн хүбүүд, басагадые иимэ эрдэмгүй һаань, һургахые оролдодог. Заводой дэргэдэ хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуули бии. Мүнөө эндэ 120 гаран залуу хүбүүд, басагад һуража байна.

Коллектив... Энэ хүмүүжүүлхы ехэ хүсэн. Тиимэһээ коллектив — хүмүүжүүлгын гол үндэһэн гэһэн үгэнүүдэй удхые бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада партком, комсомолой, профсоюзай комитет ехэ хүдэлмэри ябуулха хүсэлэнтэй. Тэгшэ һайн шадабаритай хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэг сагай эрилтээр табигдана ха юм.

Н. ДЕМИН,
заводой инженер.

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ЭЭЛЖЭЭТЭ БЮРО

«Үйлэдбэриин нөөсэ арга боломжонуудые оложо, хэрэглэхын ба арьбалалтын ёһо гурим бүри наринаар сахидаг болохын түлөө Тимлюйн цементын заводой хүтэлбэрилэгшэдэй хэжэ байгаа хүдэлмэри тухай» асуудал КПСС-эй Кабанскын райкомой бюро зүбшэн хэлсэбэ.

Тус заводой директор Л. К. Рыжов, партийна организациинь секретарь А. М. Ананьев, заводой главна мэргэжэлтэд бюрогой урда тоосоо барижа, энэ талаар юу хэһэн, юу хэхэеэ байһан тухайгаа хөөрэбэ.

Үйлэдбэриин нөөсэ арга боломжонуудые олохо, хэрэглэхэ талаар дутуу дундануудай үшөө бии байһаниинь энэ асуудал хэлсэлгын үедэ элирээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэдэ, цементын шанар һайжаруулхада һайнаар нүлөөлхэ арга боломжонуудай байгаашье һаань, олон ушарта тэдэниие гүйсэдөөр хэрэглэнгүй байха ушар үзэгдэнэ.

Мүн арьбалалтын ёһо гурим һайнаар сахигдадаг болоо гэхын аргагүй. Тиимэһээ тус заводой дирекци, партком мэргэжэлтэдые энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсуулжа, тэдэнэрэй хүдэлмэриие хинан шалгаха зорилготой болоно.

Тимлюйн асбесто-цементын хэрэгсэлнүүдэй заводой директор В. И. Струневич, аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. А. Данько, КПСС-эй райкомой секретарь Ю. Д. Ангаев, партиин райкомой промышленностиин таһагые даагша В. А. Кулёв болон бусад үгэ хэлээ. Тиихэдээ хэлсэгдэһэн асуудалаар тон хэрэгтэй, туһатай дурадхалнуудые оруулһан, дутуу дундануудыень тодо болгон харуулһан байна.

* * *

Бюрогой болоно дүүрэһэнһээ хойшо богонихон сагай үнгэрөөшье һаань, Тимлюйн цементын заводой партком заседаниия зарлажа, КПСС-эй райкомой бюро дээрэ абтаһан тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада хэхэ хүдэлмэрэе түсэблөө. Мэргэжэлтэд, цехүүдэй, таһагуудай начальнигууд заседанида уригдаа.

А. КЛЮЧЕРЕВ.

ПЛЕНУМ БОЛОБО

КПСС-эй Түнхэнэй райкомой ээлжээтэ пленум болоно дүүрэбэ. Пленумэй үзэмжэдэ табигдаһан гол асуудалаар партиин райкомой секретарь В. К. Пахахинов элидхэл хээ. Тиихэдээ «Белоруссиин партийна организацида үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулха кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой удха шанарые үндэрөөр сэгнэхэ зуураа, аймагай партийна организациин энэ талаар саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

Аймсоведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша Б. Д. Цырендоржиев, «Знание» бүлгэмэй аймагай организациин түрүүлэгшэ Х. Т. Ангархаев, аймсоведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагые даагша Э. И. Скопинцев, «Восточные Саяны» колхозой түрүүлэгшэ, КПСС-эй райкомой гэшүүн Ц. Ш. Бальбаров болон бусад үгэ хэлээ. Эдэнэр коллектив дотор хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саашадань һайжаруулха тухай онсолон тогтобо.

Һурагшанарай дунда ябуулагдажа байгаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ олониитэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой гэжэ нүхэр Цырендоржиев тон зүб тэмдэглээ. Мүн түрэлхидэй комитет багшанарай совет хоёрой хоорондоо нягта холбоо барисаа байгуулжа, суг хүдэлдэг болоо хадань энэ шухала хэрэг нилээд урагшатай байха һааб даа.

Нүхэр Ангархаев хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй лекционно хүдэлмэридэ хабаадалсадаггүй байһан тухай хэлэбэ. Мүн хуули ёһо мэдэдэг байхаар ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ партийна эхин организацинуудта анхарал хандуулагдадаггүй байгаа. Тиимэһээ энэ талаар үшөөл горитой юумэн хэгдэхэ ёһотой болоно.

Ажалай журам саашадань һайжаруулжа, коллектив дотор хүн бүхэниие хүмүүжүүлхэ гэһэн эрилтэдэ таарамаар хүдэлмэриеэ ябуулха тухай нүхэр Бальбаров хэлээ. Тиихэдээ колхозойнгоо правлени, парткомой энэ талаар ямар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ байһан тушаа онсо тогтон хөөрэбэ.

Үзэл сурталай хүдэлмэри саашадань һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые хараалһан тогтоол пленум баталан абаба.

П. ДЕМИН,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

Гарма Самажапович Одоев Зэдын аймагай Белоозёрско сельсоведэй түрүүлэгшэ юм. Энээнэй хажуугаар ажалшадай депутадуудай аймагай Советэй депутадаар һунгагданхай. Депутадай уялга дүүргэхэһээ гадна, коммунист Г. С. Одоев Борьёо нютагтахи политическэ һуралсалай эдэбхитэй пропагандист юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. С. Одоев хэшээлдээ бэлдэнэ.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ЭДЭБХИТЭД ЗҮБШЭНЭ

«Малай үбэлжэлгэ эмхидхэл һайнтайгаар үнгэргэхэ тухай» асуудал зүбшэн хэлсэһэн Мухар-Шэбэрэй аймагай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан болоно дүүрэбэ. Энэ суглаа зарлахын урда тусхай комисси аймагай ажахынуудаар ябажа, үбэлжэлгэдөө тэдэнэй хэр бэлдэһыень шалгаһан байна. Тиигээд колхоз, совхоз бүхэндэ партийно-ажахын эдэбхитэдэй, партийна хамтын суглаан үнгэргэгдөө.

Эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Г. М. Конев үгэ хэлээ. Тэрэ үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хэрэгэй аймаг дотор хэр зэргээр ябуулагдаһан тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрөөд, дутуу дунданuудаа тодо болгон харуулаа, тэдэниие усадхахын тулада юу хэхэ байһанаа онсо тогтон хэлээ.

Райпотребсоюзай түрүүлэгшэ Б. Д. Дугаров, аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһагые даагша Е. С. Павлуцкая болон бусад үгэ хэлэхэдээ, малшадай ажаһуудалай-культурна хэрэглэмжэ хангаха талаар юу хэжэ байһан тухайгаа элидхэһэн байна.

Аймагай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан зүбшэгдэһэн асуудалаар дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

П. МУРЗИН,
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

ЛЕНИНГРАД. СССР-эй барилгын министерствын Главзапстройн 36-дахи трестын коллектив үйлэдбэриингөө даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэнэ. Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй эхилһэнһээ хойшо энэ коллектив түсэбһөө гадуур 35 барилга ашаглалгада тушааһан, ажалайнгаа бүтээсые 24 процентээр дээшэлүүлһэн байна.

Ажалай Улаан Тугай ордено С. А. Ковальчугай хүтэлбэрилдэг комплексно бригада трест соогоо суурхадаг. Түрүү хүдэлмэришэд табан жэлэй турша соо «Ленинградай болон областиин хабсаргагшадай түрүү бригада» гэһэн нэрэ зэргэ алдангүй ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Н. В. Трубаков, В. П. Курушин, В. А. Устюжанин, В. П. Петров, С. А. Ковальчук, Н. В. Васильев ба С. А. Афонин.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮБЭЛЖЭЛГЭН ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

Хүйтэрөөд байһан энэ үедэ Баргажан голые уруудан үлеэжэ эхилбэл, хэдэн хоногой туршада таһалгаряагүй саһаар шедэлжэ мэдэдэг. Иимэ хагсуу хүйтэнэй эхилхэдэ малшад, хонишод тухашардаг, малынь холуур бэлшэжэ үгэхэ дурагүй, бэлэн үбһэ, һолоомодо һанаатай газаагуураа эрьелдэдэг.

Бидэнэрэй Уланай колхозой С. Д. Бубеевэй хүтэлбэрилдэг бригадын Ярагтын залуу малай фермэдэ ерэхэдэ, эгээл иимэрхүү байдал обёорогдоо һэн. Ушарынь гэхэдэ, талха тарьяанай үлөөдэһэн дээрэ бэлшэжэ һураһан малынь сабшалангай хагда ногоо эдихэ дурагүй, хорёодо асарагдаһан һолоомо, талха тарьян тээшэ тэгүүлнэ.

— Ажахын бүхы гүүртэ, фермэнүүдһээ асарагдаһан малай хойноһоо харууһалха гээшэ түрүүшын үдэрнүүдтэ аргагүй хүшэр хүндэ байдаг. Бэе бэедээ эжэл болоодүй һүрэг абаһаар лэ хэдэн бүлэг болоно хубааралд, дуратай тээшээ тарахаяа һанадаг. Тиибэ ябашье һаань, нэгэ бүлэг болгожо бэлшээхын хойноһоо яһала оролдогдоно. Һаянайл үбэлзөөндөө түбхинэжэ эхилһэн манай гүүртынхид малаа талха тарьянай зүйл дээрэ барижа эхилэнхэйбди, — гэжэ ажахын үнинэй малшадай нэгэн Д. М. Бадмаев хөөрэнэ.

Олон гүүртэнүүдһээ нэгэ газарта суглуулагдаһан залуу малые адуулха гээшэ түрүүшын үдэрнүүдтэ хүндэ хүшэр байдагынь хүн бүхэндэ мэдээжэ юм бээзэ. Тиибэшье үбэлэй һаранuудта эдэнэйнгээ хүшэ тамирыень алдуулангүй, һайн тэжээл дээрэ манажа гарахын хойноһоо эндэхи малшад түрүүшын үдэрһөө оролдожо эхилбэ гээшэ.

Хойшодоо үсхэбэрилгэдэ үлөөгдэхэ эдэ буруунуудые мал ажал дээрэ үнинэй хүдэлһэн, дүршэл баянтай малшад Цэцэг Шарушкина, Дондог Бадмаев, Базар Шарушкин, Доржо Гармаев болон бусад адуулжа байнхай.

Үбэлжэлгын үедэ малаа гарзада оруулангүй ондо оруулха, малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, гүрэндэ худалдагдаха малаа тобир тарган байлгаха, тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха гэһэн колхозойнгоо абаһан социалис уялга тус гүүртын малшад үнэн зүрхэнһөө оролдон, хэрэг дээрэнь бэелүүлэлсэжэ байһандань баясамаар байгаа һэн.

Энэ жэлдэ Уланай колхоз малдаа бардам хүрэхэ тэжээл, илангаяа бүдүүн тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ абаа. Мүн талха тарьян, шэмэтэ тэжээл яһала бии. Мүнөө гүүртэ бүхэнэй газаа, дүтүүршье—нэгэ хорёо соо хоёр, гурбан һүри жэрылдэн харагдана. Энээнһээ гадна, ажахын механизаторнууд, жолоошод малай эдихэ тэжээл — Хүнтэйн тарьяаланда ургаһан талха тарьянай үлөөдэһэ эдэ үдэрнүүдтэ зөөжэ эхилэнхэй.

— Октябриин эхинһээ малдаа тэжээлынь буйлуулжа үгэдэг болонхойбди. Тэжээл буйлуулха цехтэмнай дүршэлтэй болоһон малшад Базар Шарушкин, Доржи Гармаев болон бусад хүдэлнэ. Мүнөө гүүртэ дээрэ асарагдаһан 637 толгой буруун рационой ёһоор эдеэлүүлэгдэжэ захалба, — гэжэ мал адуулагшад хөөрэлдэнэ.

Ажахын түрүү малшадай нэгэн Дондоб Молонович Бадмаев залуу малые адуулхадаа яһала баян дүршэлтэй болонхой. Тэрэ жэл бүри буруу хашарагуудые тобир тарганаар ондо оруулаад, тэдэнээ хабартаа ондоо гүүртын малшадта тушаадаг юм. Мүнөө Ярагтын залуу малай бааза дээрэ асарагдаһан буруу, хашарагуудые адуулалсахаар бүлөөрөө ниишэ нүүжэ ерэһэн байна.

Ажал хэрэгээ өөрынгөө табан хургандал һайн мэдэхэ болоһон Д. М. Бадмаев Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан хүн. Дондоб Молонович Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда эдэбхитэй хабаадалсажа ерэһэн. Мүнөө амгалан ажалда хүдэлжэ эхилһэн сагһаа хойшо ажахынгаа малые олошоруулха хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулалсажа ябаһаниинь һайшаалтай. Ажал хүдэлмэри гэхэдэ, гэдэргээ харахые мэдэдэггүй Дондоб Молонович колхозой правлени, партком, профсоюзай комитедэй зүгһөө хододоо һайшаал магтаалда, үнэтэ бэлэг сэлэгүүдтэ хүртэжэ ябадаг урагшаа һанаатай, ульгам сэдьхэлтэй хүдэлмэришэн байһанаа ёһотоор харуулжа шадаа. Энээниинь В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаль, «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэг, «Коммунис ажалай ударник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ элитээр гэршэлжэ үгэнэ ха юм.

Нүтөөдэнь — ажахынгаа фермэдэ һаалишанаар хүдэлжэ ябатараа, залуу мал харууһалсаха хүсэлэнтэйгөөр эндэ ерэһэн Сэсэг Шарушкина һүүлэй хэдэн жэлэй туршада баһал амжалтатай. Мүнөө түрүү маяшанай үбсүүн дээрэнь «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден, «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэг болон коммунис ажалай ударнигай значок толорон харагдана.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэд дүршэлтэй эдэ хоёр малшадтаа залуушуулые даалгажа үгэхэдөө, ерээдүйдэ эдэнэртэл адли ажахын эрхим түрүү малшадтай болохо зорилго урдаа табина бшуу. Мүнөө эдэнэр харууһалжа байһан залуу малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэ бүри нэмээжэ, шадал тамираар һайн хашарагуудые тэжээжэ, ерэхэ хабартаа ондоо гүүртэдэ тушаахаар эрмэлзэнэ, оролдоношье.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Уланай колхозой залуу малай фермын хүдэлмэрилэгшэд (дээрэһээ доошоо): Д. М. Бадмаев, С. Шарушкина, Д. [illegible] болон Б. Шарушкин.

Авторай [illegible]

Баргажанай аймаг.

АРА-БАЙСЫН ҮБЭРҺӨӨ

РЕПОРТАЖ

Ара-Байсын хүндые үгсэһэн поли үни хада тарьяагаа хуряалгаһаншье һаа, үшөөл шарлан харагдана. Эдеэшэг шэмэтэй энэ поли соо атар тарган хонид аажамханаар бэлшэн ябана.

— Энэл даа манай Галиин хонид. Тээ тэрэ өөрынь гэр байна гээшэ, — гээд совхозой ахамад зоотехник Алексей Антонович Манжиханов полиин захадахи аржагар ехэ бууса тээшэ зааба.

— Хонидынь адуулгагүй ябана гээшэ гү? — гээд асуухадамни:

— Галимнай һайн бэлшээридэ хонидоо дахуулан адуулдаг гээшэ. Тиимэһээ хонидынь һэтэ садхалан, байратайшье байдаг ха юм, — гээд Алексей Антонович хэлэбэ.

Мантагар томо байшан гэртэ ороходомнай, Галина Дубшановна пеэшэнэйгээ хажууда сайгаа шанажа, нүхэрынь гэртээ шэнэ таһалга дархалжа, сүлөөгүй байба. Хориин аймагай Анаагай совхозой түрүү хонишон Галина Дубшановна Доржиеватай уулзажа танилсаад, улаан шарахан сай уужа һуухадаа ажал хэрэг, ажабайдал тухайнь яаралгүйхэн хөөрэлдөө эхилбэбди.

— Таниие һаяхан Тува ошожо ерээ гээ һэн. Ямар хэрэгээр ошоо һөмта? — гээд һонирхоходомни, Галина Дубшановна урмашан энеэгээд:

— Тиигээ, тиигээ, обкомой секретарь А. У. Модогоев, Улаан-Үдын авиапредприятиин начальник Г. М. Пономаренко бидэ гурбан Тувын АССР-эй 30 жэлэй ойн баярай ехэ хуралда уряалаар ошоо һэмди. Дандаал түргэн ургажа, һалбаржа байһан орон нютаг байна даа, — гэбэ.

Газаа гаража, хонидойнгоо хашаа байрануудые харуулба. Энэ хонишоной хото хорёо саб гэмэ сомор, сэбэр байба. Эндэ тэндэ унаһан, налшыһан хаамаг хорёо огто харагданагүй.

— Нүхэртэеэ хамһаад лэ хото хорёогоо заһабарилдаг гээшэбди, мүнөө байра соохи шэбхээ гаргахамнай үлөө, теэд энээниимнай тусхай трактор машинаар гаргаха юм. Шэл шонхоо табижа, байрынгаа нүхэ һүбэ бүглөөжэ, дулаалжа байнабди. Хониднай үбэл түрэхэ юм, хэрбээ мүнөөнһөө байрхяа таг бүглөөд, дулаалжархёо һаамнай хони, хурьгаднай халуудаха, һүүлээрнь газаа гаргахада, түргэн үбдэхэдөө болохо гээшэ, — гээд Галина Дубшановна хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. Үбһэнэйнь хорёо соо үбэлэй түрэлгэдэ бардам хүрэхэ үбһэн, һолоомон сомоотой байна.

— Энэ жэл хэр ехэ үбһэ сабшаабта? — гээд Доржиеваһаа асуухадам:

— Өөрөөшье сабшажа ехэ бираагүйб даа. Гарма-Доржол сабшадаг гээшэ механизатор юм, — гээд, Галя нүхэр тээшээ миһэрэн хараба.

— Нээрээшье таамнай зун бүри хониной нооһо хайшалалгын мүрысөөндэ хабаададаг гээшэлтэйт, тэрээн тухайгаа богонихоноор хөөрыт? — гэжэ гуйбаб.

...Хара багаһаа хойшо гар хайшаар хони хайшалдаг һэм даа. Тэрээгээр хайшалхада гарта, бэедэшье эсэбэритэй, шалаатай бэлэй. Ухаатайл хүн мүнөөнэй электромашинка зохёожо, бидэниие амаруулаа гээшэ. Эсэхэ сусахаа мэдэнгүй хайшалхада ехэ зохид юм. 1962 ондо Оренбург хото ошоо һэм. Тиихэдэ хаа хаанагүй оренбургска аргаар хониноойнгоо нооһо хайшалдаг болоһон үе байгаа. Удангүй тэрэшье аргамнай хуушараа даа. Австралиин, Канадын болоод бусад ондоо шэнэ аргаар хайшалдаг болообди. Хоёр дахин Волгоградта үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадаа һэм. Нёдондо Улаан-Үдэдэмнай бүхэсоюзна мүрысөөн үнгэргэгдөө һэн ааб даа. Тэрээндэшье хабаадаа бэлэйб. Хонишон боложо, зайха аяншалхашье сүлөө олдохогүй юм гү гэжэ түрүүндээ һанагша һэм. Харин мүнөө хэтэртэрээ холын хото городуудаар аяншалагдана гээшэ гү гэжэ һанадаг болонхойб. — гэжэ байгаад Галина Дубшановна хөөрэбэ.

Үнэхөөрөөшье бодоод, тоолоод үзэхэдэмнай, Галя хони адуулжа, сүлөөгөө ехэ һамшадаггүй байба. ВДНХ-да гээд Москва хоёр-гурба дахин ошоо. Кавказ, Крымэй амаралтын, курортыншье газарнуудта ябаһан байба.

— Ара-Байсаһаа Улаан-Үдэшье орохо үдэрэй хэрэг ааб даа, сулал ябажа байгшабди, — гээд Галя дорюунаар хэлэбэ.

Мүнөө үеын хонишод, малшадай ажаһуудалшье урдаһайхида орходоо жэшээгүй һайхан болошоо гээшэ хадаа гээд Доржиевагай байдал харахадаа һанабаб. Уужам һаруул байшан гэр соонь томо экрантай телевизор байна. Хажуудань радиоприемник, радиоло, ханаарнь Хүндэлэлэй грамотанууд харагдана. Гэр соогуурнь һонирхон харахыемни обёороод, Галина Дубшановна стол дээрэхи часыда дүтэлөөд:

— Энээниие со[illegible] бэлэглээ һэн. Байза, [illegible] гээр тоолоод яахамни[illegible] сы, радиоло, үшөө [illegible] амһартанууд байха, [illegible] даал бэлэг юм даа, —

1973 оной бүхэсоюз[illegible] циалис мүрысөөндэ [illegible] гараһандань үгтэһэн [illegible] риин революциин [illegible] ВДНХ-гай 4 медаль [illegible] шоон, һайхашаан [illegible] Теэд иимэ олон бэлэг [illegible] нал, орден, медаль [illegible] хонишон бүхэндэ [illegible] гүйнь баһал хэндэшье [illegible] жэ.

Харин Галина Дор[illegible] арба гаран жэл [illegible] ябаха соогоо амжалт[illegible] хон лэ үндэр дабаа[illegible] дабажа гараа бээзэ. Бу[illegible] тооложошье бараха[illegible] Тиимэһээ гансахан [illegible] соо хэр зэргэ [illegible] ажалай ямар амжа[illegible] дые туйлаа гээшэб [illegible] раад үзэе.

100 эхэ хонин [illegible] 120 хурьга абаа, [illegible] риһөө 3,4 килограмм [illegible] хайшалаа, харин [illegible] эхэһээнь таһалха [illegible] хурьган бүхэнэй шэг[illegible] килограммда хүргэ[illegible] на. Иигэжэ ахалагша [illegible] шон Галина Доржиева [illegible] циалис мүрысөөнэй [illegible] дые гаргахада, аймаг[illegible] түрүү һуури эзэлжэ[illegible] гай 1974 оной эрхим [illegible] шон гэһэн хүндэтэ [illegible] зэргэдэ хүртэһэн ба[illegible] най машинадаа һуу[illegible] ха гэжэ байхада, [illegible] хонид полиингоо нү[illegible] хада гараад, һөөрө[illegible] тээшээ тэхэрижэ яба[illegible] Харин Галя телеви[illegible] уран һайханай шэнэ [illegible] хараха гэжэ гэртээ ороб.

Д. ДУГА[illegible]

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН 50 ЖЭЛЭЙ ОЙЕ УГТУУЛАН

ТЭМСЭЛЭЙ БА ТҮЙЛАЛТАНУУДАЙ ЖЭЛНҮҮД

уухэ Октябриин социа- революциин илахада, эдэхи шэнэ үе саг—со- лизмын илан мандалгын саг эхилээ. Октябриин то- манай арадай вождь Сүхэ-Баатарай толгойл- монгол революционер- эй тэмсэлэй замые заа- гаһэн юм. Совет Россин национальна туһалам- Монголой Арадай-ре- люционно партиин (МНРП) лбэреэр манай арад ондо империализмда гүү. феодализмда эсэр- арадай-демократическа люци хэһэн байна.

революциин илахада, бү- орон доторхи засаг түрэ эй правительствын мэ- ороһон байгаа. МНРП- хүтэлбэреэр 1921— онуудта бэелүүлэгдэ- социально-экономическа ябуулганууд залуу йние бэхижүүлгэдэ ту- һэн, Монголой Ара- Республикын эмхидхэг- байгуулагдаһые 1921 ноябрьда соносхохо хангаа бэлэй. Дэлхэй анха түрүүшын гү- — Соведүүдэй оронтой рдоһон нягта холбоон, дүү ёһоной харилсаан олдохи арадай револю- социалис революци бол- үгжөөхэ арга олгоо.

италис бэшэ замаар ороной хүгжэхэ ар- удые В .И. Ленин 1921 Монголой делегацигай лдэхэдөө зааһан юм. талис бэшэ замаар хүг- зорилгонуудые шиидхэ- оодын ба гадаадын шу- нүхэсэл болохо совет- хани барисаае бэхи- эдэ МНРП-гэй ба ара- засагай дүүргэхэ үүргэ мүүлхэ гээшэ тон шу- удха шанартай гэжэ мир Ильич тоолодог е.

италимзмые алгад гара- социализмда оролго мдо хоёр шататай: демократическа (1921 1940 он хүрэтэр), со- (1940 онһоо) шата- тай байһан.

феодальна харилсаа усад- хаха, харин капиталһаа экономическа талаараа дул- дыдадаг ябадал усадхаха зо- рилго парти түрүүшын ша- тын эхеэр табиһан байха. Феодалнууд урдынгаа булюу эрхэһээ хаһагдаад, ехэ на- лог татабари түлэдэг боло- һон юм. Тэрэ үеэр дунда шадалтанда ехэ хүнгэлэлтэ үгтэдэг, үгытэй ажалша малшад налогһоо сүм сү- лөөлэгдэдэг байгаа.

Эдэ хэмжээ ябуулганууд- та феодалнууд үсэд шангаар эсэргүүсээ һэн. Тэдэнэр ара- дай засагай политическэ, экономическа хэмжээ ябуул- ганнуудые таһалдуулха гэжэ оролдодог байба.

МНРП хархис хүсэнүүдэй эсэргүүсэлтые дабажа, ан- гиин тэмсэлэй ехэ дүршэл- тэй болоо. Арадай-демокра- тическа засагай политико- экономическа байдал сааша- даа улам бэхижээ, олониитэ зоной ангиин мэдэрэл улам дээшэлээ бэлэй.

Харин капиталые түрл- хэ гээшэ шухала зорилго байһан. Тэрэнэй тулада гү- рэмнай худалдаа наймаа эм- хидхэхэ национальна хам- жаануудые бэхижүүлхэ по- литика бэелүүлдэг, харин наймаанай фирмэнүүд ту- шаа таможеной ба налогой нэгэн янзын политика ба- римталдаг, Советскэ Союз- тай худалдаа наймаанай-эко- номическа харилсаа хол- боогоо саг үргэлжэ үргэд- хэдэг байгаа. Орон дотор про- мышленность эмхидхэгдэн бии болгогдоһон, транспорт ба хэлхеэ холбоон һайжа- руулагдаһан юм.

Парти, правительство үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха, арадай гэгээрэл, искусство, эрдэм ба соёл хүгжөөхэ зорилгоор ехэ хү- дэлмэри ябуулаа.

Арадай революциин нэгэ- дэхи шатын дүүрэхэ хүрэтэр бэелүүлэгдэһэн социальна шэнэдхэлгэнүүдэй ашаар феодалнуудай анги усадхаг- даһан, экономикоһоо харин капитал түригдэһэн, социа- лис һалбари нилээд үргэд- хэгдэн бэхижүүлэгдээ.

1940 оной үеэр револю- циин түрүүшын шата ам- жалтатайгаар түгэсхэгдөө. Партиин X съезд дээрэ ба- талагдан абтаһан гурбада- хи программань хоёрдохи шатын зорилго — социа- лизмын үндэһэ һуури таби- ха зорилго тодорхойлоо һэн. Гүрэнэй ба кооперативна промышленностие бүри түргэнөөр хүгжөөхэ, хүдөө ажахыдахи социалис пред- приятинуудые бэхижүүлхэ, арадай хамтаралнуудые хүг- жөөхэ хараа шэглэл абта- һан юм. Гэхэ зуура, социа- лизмын үндэһэ һуури табил- га дэлхэйн хоёрдохи дайн- һаа уламжалан удаарһан байха.

Фашизмда эсэргүүсэн, баатарлигаар тэмсэжэ бай- гаа совет арадта монгол арад хододоо талархадаг, СССР-тэ материальна дэм- жэлгэ хаба соогоо үзүүлдэг байһан. Япон милитарист- нуудые 1945 ондо һамна сохихо хэрэгтэ Монгол орон эдэбхитэйгээр хабаадаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет ара- дай түйлаһан илалта, дэл- хэйн социалис байгуулалтын мүндэлэлгэ социализмын үн- дэһэ һуури табиха замаар МНР-эй саашадаа хүгжэлгэ- дэ таарамжатай арга нүхэ- сэл хангаа. Национальна за- луу промышленность бүри түргэнөөр хүгжөө. Тэрэнэй -продукциин хэмжээн 1940 онойхитой сасуулбал, 1960 ондо 7,4 дахин нэмэһэн юм. 1961 оной үеэр МНР хүдөө ажахын хизаар бай- һанаа аграрно-индустриаль- на орон болоо.

Ажалша малшадай ажа- хынуудай һайн дураараа кооперацида оролго 1959 оной үеэр түгэсхэгдэжэ, со- циалис үйлэдбэридэхи ха- рилсаанууд ороной экономи- кын бүхы һалбаринуудта илалта түйлаа һэн. Хам- тын социалис томо ажахы- нууд — хүдөө ажахын хам- таралнууд — промышлен- ностие түүхэй эдээр хан- галгада шухала үүргэ дүүр- гэдэг болонхой.

1966 ондо XV съезд дээ- рээ баталан абаһан дүрбэдэ- хи программаяа бэелүүлэн, Монголой Арадай-револю- ционно парти социализм бай- гуулжа түгэсхэхэ хэрэгтэ арадай хүсэлэлгэ оролдол- гые зорюулна.

Монгол орон дотор социа- лизмын материально-техни- ческэ үндэһэ һуури бии бол- гохо хэрэгтэ СССР-эй, бу- сад социалис оронуудай үзүүлдэг интернациональна туһаламжын үүргэ улам дээшэлнэ. Һүүлэй наймахан жэлэй турша соо СССР-эй туһаламжатайгаар ажахын ба соёлой-ажаһуудалай 60 томо барилга, бусад социа- лис оронуудай туһаламжа- тайгаар 22 барилга МНР-тэ хэгдэһэн байна.

Монголой Арадай-револю- ционно парти ороноо капи- талис бэшэ замаар хүгжөө- хэ, социализм байгуулха хэ- рэг эмхидхээ. Ангиин тэм- сэл тухай марксистско-ле- нинскэ теорие бүхы ажал ябуулгадаа хэлбэришэгүй хүтэлбэри болгоно; социа- лизм байгуулха ниитэ гурим ёһонуудые оронойнгоо өөрсэ байдалда тааруулан хэрэг- лэнэ; уласхоорондын комму- нис хүдэлөөнэй, хамагай тү- рүүндэ КПСС-эй дүй дүр- шэлһөө хододоо һургаал абана, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд- тай харилсаа холбоотой бай- даг ушарһаа МНРП гол тү- рүү хүсэн болонхой.

Б. ШИРЕНДЫБ,
МНР-эй Науканuудай академиин президент.
(АПН).

Улаан-Баатар.

ТҮРҮҮ АРГААР...

Хэжэнгын аймагай худал- даа наймаанай эмхи зургаа- нууд түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэл- дэ хараалһан даабаряа ам- жалтатайгаар дүүргэжэ, хү- дөөгэй ажалшадые хэрэг- тэй эд бараагаар гүйсэд хан- гахын тула үнгэрһэн үедэ горитой хүдэлмэри ябуулба. Эд хэрэглэгшэдэй аймагай коопераци юһэн һарын түсэб 101,3 процент дүүргээ гэхэ гү, али хараалһан даа- бариһаа гадуур 79 мянган түхэригэй элдэб янзын эд хэрэгсэл ажалшадта ху- далдаа.

Аймагай худалдаа наймаа- най эмхи зургаанууд өөһэ- дынгөө ажалда түрүү онол арга хэрэглэжэ ша- даһанай ашаар иимэ ам- жалта түйлана гэжэ эндэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Юһэн һарын туршада хүнүү- дэй хэрэгтэй юумэеэ өөһэ- дөө абадаг 3 магазин нээгдэхэ байбал, мүнөө 4 магазин эн- дэ шэнэ аргаар хүдэлгэгдэнэ. Манай эмхидэ ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ дүй дүршэлтэй наймаалагшад олон. Эдэрмэг тосхоной 24-дэхи магазинай коллектив урдаа табиһан зо- рилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Тус магазинай кол- лективые М. М. Мозгунова хүтэлбэрилнэ. Наймаалагша- дай дунда дэлгэрһэн социа- лис мүрысөөндэ Бума Ринчи- новна Лайдапова, Мария Кукшинова гэгшэд онсо шал- гарба.

Октябриин һайндэрэй хүн- дэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ худалдаа най- маанай коллективүүд эдэбхи- тэйгээр хабаадаа. Аймагай наймаалагшад жэлэйнгээ тү- сэб болзорһоонь урид дүүр- гэхын түлөө оролдоно.

Хүдөөгэй ажалшадай ха- рюусалгатай хаһа — малай үбэлжэлгэ түлэг ябажа бай- на.. Холын гүүртэ, отара- нуудта үбэлжэжэ байһан малшадые хэрэгтэй эд ба- раагаар хангахын тула ажа- хынуудта 7 автолавка табиг- даа. Тэдэнэй ябаха график зохёогдонхой. Александр Пинтаев, Даша Дансаранов болон бусад холын малша- дай найдамтайгаар хүлеэдэг айлшадынь мүн. Эдэ нүхэд- най малшадай захил, дааба- рие саг болзортонь дүүргэ- хын тула оролдодог дээрэһээ малшадай хүлеэдэг айлшад боложо шадаа бшуу.

Ю. ВАСИЛЬЕВ:

Хэжэнгын аймаг.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ХИЛЫН САНАҺАА

НЬЮ-ЙОРК

ХУУЛИТА ЭРХЫЕ ҺЭРГЭЭХЫН ТҮЛӨӨ

ТАСС

Палестиныe сүлөөлхэ эм- хиин (ООП) гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Я. Арафат ООН-ой Генеральна Ассамб- лейн XXIX сесси дээрэ үгэ хэлэжэ, Палестина тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэ эхилээ. Палестинын асуудал шиидхэхэ таарамжатай про- граммые Палестинын араб арадай ударидагша дэлхэйн оронуудай нэгэдэлдэ дурад- хаһан байна. Амгалан зо- рилготойгоор бидэнэр эндэ ерээбди гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ. Манай зорилго ямар бэ гэхэдэ, бүхы ара- дуудайнь Палестинын газар дээрэ эбтэй эетэйгээр ажа- һууха ябадал түйлахые хү- сэнэбди. Тэрэниие ямар за- маар бэелүүлжэ болохоб гэхэдэ, өөрыгөө тодорхойл- хо эрхыень Палестинын араб арадта хангаха, Израи- лиин мүнөө эзэмдээд байһан Палестинын арабуудай га- зар дээрэ Палестинын за- хиргаа байгуулжа, хүн зо- ниинь түрэл газартань бу- сааха хэрэгтэй.

ООП-ой урдаа табидаг зо- рилгонууд хадаа ООН-ой һайшаан дэмжэдэг һайн һайхан зорилгонууд болоно. Палестинын асуудал шиид- хэхэ тушаа манай дурадхал- нууд үнэн зүб, амгалан ёһоной хэрэгтэ, демократида үндэһэлнэ гээд Я. Арафат онсолон тэмдэглээ.

Энэ зүб зүйтэй тэмсэлые- мнай дэмжэгшэдтэ, хамагай түрүүндэ социалис гүрэ- нүүдтэ, араб, африкан ба бүлэглэлнүүдтэ хабаададаг- гүй бусад оронуудта энэ трибуна дээрэһээ баясхалан хүргэхые хүсэнэб гээд Я. Арафат мэдүүлээ. Энэ дэм- жэлгын ашаар манай Па- лестинын национально-сү- лөөрэлгын хүдэлөөн бэхи- жэн хатуужаа, дэлхэйн оло- ниитэдэ мэдэрэгдэдэг болоо. Мүнөө бидэнэр зэбсэгтэ тэмсэлые дипломатическа ба политическэ хэрэгсэлнүү- дээр хүсэлдүүлхэ аргатай болообди.

Өөрыгөө тодорхойлхо эр- хэеэ бэелүүлхын түлөө тэм- сэлдэнь Палестинын арадта туһалхыень ООН-ие би уряалнаб гээд Я. Арафат мэдүүлээ.

Израилиин түлөөлэгшэ үгэ хэлэхэдээ, Палестинын патриодууд болон араб оро- нуудһаа гадна, мүн бүхы ООН-ие хардаһан гүрдэһэн үгэнүүдые хэлэһэн байна. Палестинын арадые заналга ба Палестинын араб арадай хуулита национальна эрхые мэдэрэлгэһээ арсалга үнэн зүб бодолтой байхые, буса- дай эрхэ ба газар уһанда халдан оролгоһоо арсахые Тель-Авивай зонхилогшодой хүсэдэггүй байһые харуул- жа үгэнэ.

ООН-ой Генеральна Ас- самблейн уряалаар Я. Ара- фадай Нью-Йорк ерэлгэһээ уламжалан, США-дахи сио- нис этэгээдүүд ехээр хоро шараа бусалжа ороо. ООН- ой хүдэлмэридэ хабаадажа байһан ООП-ой хүтэлбэри- лэгшэдэ сэхэ заналтын хэг- дэдэг болоһон дээрэһээ аюулгүйень сахиха шанга хэмжээнүүд абтаһан байна. ООН-ой байшанда хэрэггүй хүнүүд оруулагданагүй, по- лициинхидай ехэ харуул тэндэ табигданхай. Я. Ара- фадые аэродромһоо верто- лёдоор ООН-до асарһан байха юм.

БАНГКОК

Камбоджын патриодуудай сохилтонууд

ТАСС

Пномпень шадар Камбод- жын патриодууд дайшалхы ябуулгануудые амжалта- тайгаар хэнэ. Лонноловско сэрэгүүдэй шэнэ хүсэнүү- дые нэмэжэ абаһан, авиа- цие хэрэглэһэн байгаашье һаань, сүлөөрэлгын хүсэ- нүүдэй сэрэгшэд нииcлэлдэ тон дүтэ байһан дайсанай гурбан түрүү постые эзэлээ.

Урдаһаань хэгдэдэг доб- толгонуудые сухарюулан сохижо, пномпеньскэ сэрэ- гүүдые горитой хохидолдо оруулха зуураа патриодууд Пномпеньһээ 10 километртэ дайсанай шухала бэхэлэгдэ- һэн пунктнуудай нэгэн бо- логшо Баронгкхноркарые эзэлжэ байһан зангаараа.

Свайриенг шадар үсэд шанга байлдаанууд болоно. Тэндэ сүлөөрэлгын хүсэ- нүүдэй сэрэгшэд городые ракетэнүүдээр буудажа, энэ провинциальна түб руу ам- жалтатайгаар добтолоо.

РИМ

БОЛОНЬЕДЭ МАНИФЕСТАЦИ БОЛОБО

ТАСС

Фашистнууд ба гитлеров- скэ булимтарагшадта эсэр- гүүсэн Италиин Эмилия-Ро- манья областиие сүлөөлхын түлөө болоһон байлдаануу- дай үедэ наһа бараһан пар- тизануудай дурасхаалда зо- рюулагдаһан баярай ёһолол Болоньедэ болоо. Городой хэдэн мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшад, студентнүүд, дүтэ шадарай тосхонуудай таряашад Ламе портын го- родской талмай дээрэ сугла- раа. Эндэ 1943 оной намар партизанууд болон фашист- нуудай хоорондо байлдаан боложо, Болоньее сүлөөлхэ талаар партизануудай сое- диненинүүдэй юрэнхы доб- толгодо эхи табиһан юм. Эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ наһа бараһан сэрэгшэдэй хүүрнүүд дээрэ манифеста- цида хабаадагшад веногуу- дые табяа.

Эсэргүүсэлтын хүдэлөө- нэй заншал болон уг зори- гонуудые нангинаар үргэл- жэлүүлхыень, Италиие фа- шис диктатурын ушарта муухай үе сагта тэхэрюул- хые һэдэдэг шэнэ ёһоной фашис ба баруунай үзэл ба- римталдаг бусад хүсэнүүдэй һанаашалгануудта шууд са- хэ сохилто үгэхыень баярай ёһололдо хабаадагшадые митинг дээрэ үгэ хэлэһэн го- родой мэр Р. Дзангери, Ита- лиин партизануудай нацио- нальна ассоциациин түрүү- лэгшэ А. Болдрини уряалаа.

НЬЮ-ЙОРК

Забастовконуудые хэнэ

ТАСС

Экономическа бэрхэшээл- нүүдэй бүхы хойшолонгуу- дай хүндэ хүшэрыень оло- ниитын хүзүүн дээрэ тохо- хые оролдодог, ороной мо- нополинууд болон зонхилхы этэгээдүүдэй һэдэлгэнүүдтэ американ ажалшад олоороо забастовконуудые хэжэ ха- рюусана.

Баруун Вирджини ба Огайо штадуудай 2 000 га- ран американ горнягууд хү- дэлмэридөө гараххаһаа арсаад, забастовко эхилээ. Энэнь США-гай нүүрһэнэй про- мышленностьда бүгэдэ нии- тын забастовко хэхэ аюул тохёолдуулагдаад байна.

Бүгэдэ ниитын забастов- конуудһаа түбэгшээн айһан нүүрһэнэй олон корпораци- нууд стачкын үедэ нүүрһэ- нэй нөөсэтэй байхын тула- да ажалшадые хүдэлмэриин сагһаа гадуур хүдэлхыень баадхахые һэдэнэ.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

УЛААН-БААТАР. Һур- гуулиин үхибүүдтэ зорюу- лагдаһан һуралсалай шэнэ ехэ барилгын һуури табил- гын ёһолол Монголой Мандал-Гоби хотодо боло- бо. Энэ барилга монгол арадта бэлэг болгон, Совет- скэ Союзай хүсөөр баригда- ха байна...

Барилгада һуури табилгын ёһолол дээрэ МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Н. Лувсанравдан, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Тү- рүүлэгшын орлогшо Д. Цэ- вэгмид ба бусад байлсаа.

БЕРЛИН. Албанай хэрэ- гээр, хани ёһоор ГДР-тэ ерэһэн СФРЮ-гэй прези- дент, СКЮ-гэй түрүүлэгшэ И. Броз Тито ба СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккерэй хоорондо тус- хай хэлсээн эндэ эхилээ.

ЛОНДОН. Сахаар худал- далгын политика тухай ЕЭС-эй органуудай хараал- һан дурадхалые Англиин парламентын общинануудай палата буруушаагаа.

СТОКГОЛЬМ. Швецидэ юумэнэй сэн хүндэржэл бай- һаар. Түбэй статистическэ бюрогой мэдээнэй ёһоор энэ жэлэй эхинһээ хойшо орон дотор юумэнэй сэн дун- да зэргээр 9,7 процентээр дээшэлһэн байна. Эдеэ хоо- лой зүйлнүүдэй, тусхайлбал, саахарай, консервын сэнгүүд эли бодоор хүндэрһэн байна.

ВЕНЭ. Европын социалис оронуудтай Австри худал- даа наймаа бүри эдэбхитэй- гээр хэдэг боложо байна. Энэ жэлэй юһэн һарын тур- ша соо Австри социалис оро- нуудһаа 1973 оной тус үеынхиһөө 43,5 процентээр ехэ юумэ худалдажа абаһан байха юм.

РИМ. Энэ оной сентябрь- да Италиин хүн зон 55 мил- лион 496 мянган хүн болоо. Энээн тухай Статистикын тү- бэй институт мэдээсэнэ.

ДАККА. Ороной хүдөө ажахын үнэтэ продукци бо- логшо джут нюусаар худал- далгатай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүдые Бангладешэй Арадай Республикын прави- тельство баталан абаа.

РАНГУН. Социальна страховани тухай шэнэ дү- римые Бирмын ажалай ми- нистерство зохёожо эхилээ. Проектын ёһоор 60 наһа гүйсэһэн эрэшүүл ба эхэнэр- нүүд 25 жэлэй ажалай стаж- тай болоо һаа, пенси абадаг болохо байна. 10 жэлһээ бага бэшэ саг соо хүдэлөөд, ажал хэжэ шадахаяа боли- һон хүнүүдтэ мүн лэ пенси тогтоогдохо байна.

АНКАРА. Шэнэ прави- тельство байгуулхыень сена- тор Сади Ирмагта Турциин Республикын президент Фах- ри Корутюрк даалгаа.

Турцида правителсьтвен- на кризис хоёр шахуу һара соо үргэлжэлнэ гэжэ мэдээ- жэ.

АЛЖИР. АНДР ба США- гай хоорондо дипломатиче- ска харилсаанай һэргээгдэ- һэн тухай эндэ тусхайтаар соносхогдоо. Эдэ харилсаа- нууд 1967 оной июньдэ та- һалдаһан байгаа гэжэ мэдээ- жэ.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

Американ горнягууд тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр

ТАСС

Холбоото Штадуудай хэ- дэн мянган горнякска горо- дууд болон тосхонуудта абяа анирүй намдуухан болон- хой. Орон дотор 1.200 нүүр- һэнэй шахт хүдэлнэгүй. Нүүрһэнэй промышленность- да бухэнациональна забас- товко боложо байнхай. Зүүн талын Пенсильваниһаа эхи- лээд, баруун талын Монта- на хүрэтэр 120 мянга гаран шахтер хүдэлмэреэ зогсоо- гоо, салин хүлһэ дээшэлүүл- хэ, ажалай эрхэ байдал һай- жаруулха эрилтэ хэнэ.

Забастовко эмхитэйгээр үнгэрнэ гэжэ түрүүшын хоёр үдэр харуулаа.

БАТАЖАБ, ЭРЭНЭЙ НҮХЭД

Ц-Ж. Жимбиевэй „Гал могой жэл" гэжэ роман тухай

алис Ажалай Герой, уран зохёолшо Цок- тоевич Номтоев уран шо Ц-Ж. Жимбиевэй могой жэл» гэжэ ро- «Буряад үнэн» газе- хуудаһанууд дээрэ хэлсэхые тон зүб

энэ романиие ехэл һо- уншааб. Минии һа- энэ ном эб найрам- түлөө ябуулагдажа шухала асуудалнууд- зорилгоороо, уран найруулгаараа ха- бурyaд литерату- горитой нэмэри болон

р роман соогоо Эсэ- хамгаалгын дайнай жэлнүүдэй үедэ хү- тагта болоһон үйлэ зураглан харуулна. най гол герой Бата- үгшэн эжыдээ «ёро эн наада хээш» гүү- тайтай хараал шэрээ- дуулажа, обоолон- гал тарааһанаа нүхэ- суглуулна. Һүзэгтэй эжынь хүүгэдэй дай хэжэ наадахада ду- Энэ хүгшөө урда нангин ёһо журам алиа. Батажабайн хүг- ы хэлэнэ: «Мүнөө гой жэл. Энэл могой минии мэдэхээр, нэ- уу юумэн болодог. -ган гасуур гү, тахал гү, али нэгэ хёмо- тохёолдодог байгаа. нөө дайн байлдаан». һажааажа, шэрүүн жэл байгаа гээд, ав- романаа энэ жэлээр

жабай өөрынь хөө- р бидэнэр бусад зон- танилсанабди. Батажа- нь дүшэ гаража яба- нэр. Залуудаа, ан- нсэлэй хурса үедэ, соогоо эгээл түрүүн олой гэшүүн болоһон, а хүндэтэй хүн. Хэ- эй саана Батажаб эсэгые «ангиин гээшэш гээд, аба- лоо.

арадай амгалан байдалые эбдэһэн е үзэн ядажа бай- үдэй сэдьхэл бодо- нэй эгээл дүтынгөө энэ дайнай дүлэ- арта эльгээхэеэ бай- нэй саашадаа яажа рэгээ сахижа, ажа- эрхилхые автор урсаар харуулаад. Батажабай яажа нгоо һүниин мори- оһые харуулжа, тэ- йлэ хэрэг улам саа- үгжөөжэ, романай- шье, муушье герой- танилсуулна.

түрүүшын үдэр- ы совет хүнүүд сэ- бандa мордоо. Һү- оришон Эрдэни һайн а армида ошоно. Тэ- жабта иимэ бэшэг : «Нүхэр Батажаб! тай колхозой мори- эн удаа маналсаһан эш. Харин мүнөө гансаараа моришон үзэл даа, ядахын эшье һүни һаань дан орой болгон- гүй гаргажа үзөөрэй. Һайн дураараа фронт ошохоёо военкомадта гуйлга хэхэ- мни».

Энэ бэшэгээр тухайлхада, бидэ хүдөөгэй хүүгэдэй ажалша бэрхые мэдэнэбди. Батажаб зунайнгаа амарал- та соо һүни мори манал- саадшье үзэһэн байна. Һү- ниин маналга үхибүүндэ тиимэ бэлэхэн бэшэ даа. Эн- дэ Батажабай зоригтой эрэлхэг хүн боложо ябаһые автор харуулаа. Энэнь тон зүб.

Нютагайнгаа һүниин мо- ришонһоо иимэ бэшэг аба- хадаа, Батажаб ехэтэ баяр- лаа. Зүгөөр «гансаараа мо- ридые манажа шадаха гэ- шэ гүб?» гэжэ хүбүүн мар- гана. Аха хүнэй иигэжэ найдажа, харюусалгатай ажал үгэһэндэнь, тэрэнэй гэнэн хонгор сэдьхэлһээ баясахань зүб. Эндэ автор хүүгэдэй зан абари һайн мэдэхэ, тэдэнэй найдлба- рие ажал хэрэгээрээ бэе- лүүлжэ шадахые харуулна. Автор эдир хүбүүнэй томоо- той боложо ябаһые онсо өөрын маягтайгаар зураглана.

Уран зохёолшо Батажа- бай дүрые үнэншэмэ зүбөөр харуулжа шадаа. Һургуу- лиин наһанай хүүгэд хүдөө нютагуудта ехэ хүнэй хэхэ ажал даажа абаад, ямаршье- гүй тэрэнээ бэелүүлжэ яба- һан байгаа.

«Мүнөө һүни бүрхэг, ог- торгойн одо мушэдшье ха- рагданагүй. Үсэгэлдэрэйхи- һөө доро һүни болохонь гээ- шэ ха. Иимэ хабхар һүниие гаталан дабажа һураха хэ- рэгтэй» гэжэ Батажаб һа- наагаа хурсадхана. Хэды- шье айба, зэбүүрхэбэшье, мүнөө «өөрынгөө ажалаар фронтдо туһалааб» гэһэн бо- долнууд досоонь түрэнэ. Һурагша Батажаб совет ара- дай ажабайдалда хүмүүжэ- һэн хүн гээшэ гэжэ ойлго- моор байна. Зохёолой бай- гуулгада ехэ таарамжатай, энеэдэтэй ушарнууд оролсо- но.. «Би туулайб. Туулай гээ- шэ ахир амитан, бишье ба- һа аймхай байгаа ёһотойб. Минии дүү Жалма һармаг- шан жэлтэй юм, хүниие һажаахадаа ехэ шадамар» гэхэ мэтэ.

Һүниндөө гансаардангi байдалда абтадаг бодолнуу- дыень автор удхалан гарга- на. «Эндэ моридыемни хул- гайшад туугаад арилна гү гэжэ шэбшэнэб, үгы даа, морид үгы болоо гэжэ һая наашашье дуулдаагүй. Али гуринха шононууд мо- ридто добтологшо аа гү? Шүдхэр, шолмос, ороолон- гууд моридые төөрюулдэг, хоёр хүлыень хүрьмэдэг юм гэлсэгшэ» гэхэ мэтэ элдэб аймшагтай һанал бодолнууд хүбүүнэй сэдьхэл хүлгөөнэ.

Буряад хүнэй, илангаяа адуушанай бодол һанаан морин тухайда эрьелдэнгүй бэйжа болохо аал? Роман соо моридой элдэб аяг ааша гаража ерэнэ. Жэ- шээлхэдэ, Цыгаан соохор элдэб муу «эрдэмтэй»: хаза- даг, үдьхэлдэг, тангардаг. Эдэ моридой хазаарай хан- хинаха, турьян ябаха, за- римдаа хии табин хатархан- шье ямар нэгэ һайхан хүг- жэм шэнгеэр дуулдана. «Би ехэл баяртай ябанаб. Түрэ- һэн эсэгэмни намайгаа ха- раа һаа, ятараа хүхихэ байгааб, ёһотой эрэ хүн болоош гэхэл һэн. Тээд яахабши». Эдэ бодолнууд үхибүүнэй омогорхолшье, залуу наһанай баяршье ха- руулна. Энэнь роман соо ехэ удхатай, совет литерату- рын хүгжэлтын уг зорилго- той холбоотой байна. Мүн зохёолой герой үхибүүн гэ- жэ мэдэгдэнэ. Энэнь баярай ошондо хүтэлүүлэн, хүбүү- нэй гүйхэдэшье харагдана. «Бэшэгээ дээрэ үргөөд гүй- хэдэмни, тэрэмни бишыхан туггал адляар сайбалзана. Би үргэн талын дундуур, үбһэ ногоон соогуур, үрмэ- дэһэ халаахайшье тойрон- гүйгөөр шууд гүйнэм. Өөрынгөө урма баяр тухай гансааран дуугарнаб. Ми- нии зол жаргал тэрэ огтор- гойн орьёлдо шэнхинэһэн жэргэмэлдэ хүрэнэ ёһотой»: Роман соо Батажабай дү- рөөр һайн хүнэй абари зан харуулагдана. Энэнь гэр бүлэдөө, дүүнэртээ, хани нү- хэд болохо Зина басаганда, Мүнхэдэ хандахадань, мана- жа ябаһан моридоо гамна- жа хайрлахадань, оршон тойрон байдалые сэгнэхэ- дэнь элеэр харагдана. За- луу хүбүүнэй зоригшье эли гарана.

Роман соо хүмүүжүүлгын асуудал яһала оронхой. Ба- тажаб хүбүүнэй ажалша бэр- хые, зоригтойе, үнэн сэхые элирүүлнэбди. Батажабтал жаахан үхибүүд, үнэхөөрөө, тылдэ хүндэ хүшэр ажал хэжэ ябаа. Эдэнэр барандаа Эхэ орондоо дуратай.

Хүдөөгэй буряад хүбүүе автор үнэншэмэ зүбөөр зу- раглан харуулжа шадаа.

Роман соо муу талыншье геройнууд бии. Жэшээнь, Хурла почтальон. Эхэнэр хүн аад, үзэл үзэхэ, бурханда шүтэхэ, мүн баһа һалихай ябадалтай.

«Гал могой жэл» гэжэ роман уншаад байхадаа, хүүгэдые ажалда дуратай болгохо, аха заха хүнүүдые хүндэлжэ һургаха, даалга- һан ажал хэрэгтээ харюусал- га ехэтэй байхаар хүүгэдые хүмүүжүүлһэн томохон зо- хёол болоно.

Дайн байлдаан бү болог, үхибүүдые бү үншэрүүлэг, зоболон гашуудал бү аса- раг. Энэ дэлхэйдэ эб най- рамдал мандаг лэ, үхибүүд хододоо энеэдэтэй ябаг гэ- һэн гүнзэгы удхатай бодол автор роман соогоо бэелүүл- нэ.

Ц-Ж. Жимбиевэй «Гал могой жэл» гэжэ роман бу- ряад литературын алтан жасада орожо, өөрынгөө һуури эзэлхэл ёһоороо эзэлнэ.

М. ХАМГУШКЕЕВА,
Буряадай Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай багша.

«Труд» нэгэдэлэй гуталай гурбадахи ательедэ А .П. Бурдуковский (зураг дээрэ) 1945 онһоо хойшо таһалга- ряагүй ажаллана. Тэрэ ха- лаанайнгаа нормо ходо үлүү- лэн дүүргэдэг, нэгэдэл соо- гоо дэлгэрһэн мүрысөөндэ жэл бүри түрүүлжэ гарадаг юм. Анатолий Прокопьевич табан жэлэйнгээ түсэб ерэхэ жэлэй түрүүшын һарада дүүргэхээр эрмэлзэн ажал- лана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АМЖАЛТАТАЙГААР УГТАА

ВАРШАВА. Польшын ниис- лэл хотын хүдэлмэришэн ан- ги Октябриин һайндэрые ажа- лай ехэ амжалтатайгаар угта- ба. Варшавын промышленна предприятинуудай энэ жэлэй түрүүшын арбан һарын ажа- лай дүнгүүд тэрэниие элир- хэйлэн харуулна — тэдэнэр үйлэдбэриин түсэб 3.5 про- центээр үлүүлэн дүүргэбэ.

Варшавын промышленна предприятинуудай коллекти- вүүдтэ байгша ондо социа- лис мүрысөөн ехэ дэбжэлтэ- тэйгээр дэлгэрһэн байгаа. Тиигэжэ ниислэл хотын томо томо завод болон фабрика- нуудта хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд ба нөөсэнүүд һайнаар элирүүлэгдэжэ, үй- лэдбэридэ ашаглагдадаг бо- лоо. Городой олохон предприя- тинуудта байгша ондо хэдэн шэнэ продукци бүтээгдээ.

(ТАСС).

ХОРИ ГАРАН ЖЭЛДЭ—НАЙМААЛАГШААР

Шарабтар ногоон үнгэтэй автолавка Ноёхоной тайгын дундуур зурыһан харгыгаар хурдаар табилуулна. XX парт- съездын нэрэмжэтэ колхозой Залаагай һаалиин фермын малшадай ажалһаа орожо бай- һан үе. Һаалишад дүтэлжэ ябаһан автолавка харахадаа урмашангяар, тээсгэн хэһэн захилаа абаха мүнгэндөө гэ- жэ гэр гэртээ түргэн ошоно.

Удабашьегүй автолавка мал- шадай байдаг гэрнүүдэй заха- да зогсобо. Үндэр бэетэй, дүүрэн сагаан шарайтай, ури- хан нюдэтэйород хүн каби- наһаа гаража, малшадтай хөөрэлдэнэ.

— Георгий Петрович! Гу- рил асараа гүт?—гэжэ мал- шадай нэгэн хандаба.

— Элдэб соортын гурил бии? Үшөөшье һонирхохо эд бараан байха даа,—гэбэ.

Автолавкын наймаашан Георгий Петрович Коломиной ажабайдалайнь намтар ехэ һонирхолтой юм. Коломин Сэ- лэнгын аймпотребсоюзда хү- дэлһөөр хори гаран жэл боло- бо. 1960 онһоо хойшо авто- лавкын жолоошон-наймаалаг- шаар ажаллаха зуураа, даал- гагдаһан хэрэгтээ үнэн сэ- хээр, шударгыгаар хандажа, арад зоной дунда хүндэтэй болоһон юм.

Ноёхоной колхозой малшад аяар 70 гаран буусада түб- хинэнхэй. Ажахын таряашад болон малшадые эд бараагаар, эдеэ хоолоор дутамаггүй хан- гаха—нүүдэл наймаа эмхид- хэхэ ажал Георгий Петровичто даалгагдаһан байгаа. Ко- ломин жэлһээ жэлдэ эд ба- раа наймаалха түсэбөө үлүүл- дэг, ажалшадай эрилтэ, за- хяа заабол оролдосотойгоор дүүргэдэг, автолавкаяа саг үргэлжэ техническэ талаарнь бэлэн байлгадаг заншалтай.

Энэ нүхэрнай түсэбтэ табан жэлые болзорһоонь урид дүүр- гэхын түлөө социалис мүры- сөөндэ оролсожо, эрхим ам- жалтануудые түйлажа байна. Тэрэ 1973 ондо абаһан уял- гаһаа гадуур 20 мянган тү- хэригэй эд бараа наймаалжа, олохон малшад, механизатор- нуудай захяае дүүргээ бэлэй. Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ малшадые эрхим һайнаар хан- гахын түлөө республикын ха- ралга — конкурсын дүнгөөр Георгий Петрович түрүү һуу- ринуудай нэгые эзэлээ һэн.

— Нүхэр Коломин шудар- гы бэрхэ наймаалагша. Мал- шадай, механизаторнуудай ажабайдал һайн мэдэдэг тула Георгий Петрович эд бараа- гаар дутаадаггүй, манай за- хиһан, хэрэглэһэн шухала эд бараа асаржа үгэдэг,—гэжэ колхозой партийна комитедэй секретарь Намсарай Гомбожа- пович Бадмаев хөөрэнэ.

Энэ нүхэрнай оролдосо- той ажалаараа Ноёхон нютаг- та хүндэтэй боложо, ажалша- дай баяр баясхаланда хүртэ- нэ. Георгий Петрович «Эрхим наймаалагша» гэһэн нэрэ зэр- гэдэ хүртэһэн, Сэлэнгын айм- потребсоюзай правлениин Хүндэлэлэй грамотануудаар, сэнтэй бэлэгүүдээр оло дахин шагнагданхай.

Олон жэлдэ һайнаар ажал- лаһанайнгаа түлөө Георгий Петрович Коломин «Хүндэлэ- лэй тэмдэг» орденоор шагнаг- даһан, Ноёхоной сомоной Со- ведэй депутадаар һунгагдаа.

XX партсъездын нэрэмжэ- тэ колхоз аймаг дотороо то- мохон ажахынуудай нэгэн болонхой. Тэрэнэй гүүртэ, отарануудта 2000 гаран эбэр- тэ бодо мал, дүшэн мянга ша- хуу хонин тоологдоно. Мүнөө Ноёхоной таряашад 4642 гек- тарай ороохо таряа хуряажа дүүргээ. Энэ ехэ ажал ажал- ша бэрхэ механизаторнууд, малшадай хүсөөр бүтээгдэнэ. Тэдэниие эд бараагаар таһал- дуулангүй хангаха гээшэ гү- рэн түрын удха шанартай хэрэг. Мүнөө колхозой мал- шад үбэлэйнгөө байрада нүү- жэ ерэнхэй. Георгий Петро- вич таряашад, малшадай эрил- тэ дүүрэнээр хангахын тү- лөө оролдоно.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ

- *Ямар мэргэжэл шэлэхэб-ши?*
- ***Шог ёгто мүрнүүд***
- Уран шүлэгэй долгин

МЭРГЭЖЭЛ ТУХАЙ БОДОЛНУУД

Мэргэжэл... Энэ оройдоол гансахан үгэ олон һанал бодолнуудые түрүүлнэ. Мэргэжэл тухай дэлгэрынгыгээр хөөрэхэ болоо һаа, нилээд ехэ саг хэрэгтэй ааб даа. Капиталай оронуудта мэргэжэл тухай юун гэжэ һанадагые манай уншагшад һайн мэдэнэ ёһотой. Муу, һайн мэргэжэл гээд тэндэ хэлсэдэг байха. Харин манай СССР орон дотор ямаршье мэргэжэл хүндэтэй, ямбатай ха юм. Манай ороной хүн бүхэндэ арюун һайхан эрхэнүүд үгтэнхэй. Энэмнай юуб гэбэл, ажаллаха, амарха, һураха эрхэнүүд болоно. «Ажал хэһэн хүн ама тоһодохо» гээд буряад арад тон зүбөөр хэлсэдэг. Тиимэһээ ажал, мэргэжэл тухай ойлгосонууд нэгэл болоно бшуу.

Һураха агууехэ эрхые манай ороной хүн бүхэн эдлэнэ. Агуу Октябриин хубисхалай урда тээ манай Буряад орондо дээдэ нэгэшье һургуули үгы байһан. Харин мүнөө республикымнай багшанарай, соёл культурын, технологическа, хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудта манай эдир үетэн һуража, өөһэдынгөө дуратай мэргэжэлтэй болоно бшуу. Мэргэжэл тухай ойлгосо эртэ урдын сагһаа хойшо үргэн олон хүн зоной дунда хэлсэгдэжэ, зүбшэгдэжэ байдаг. Хүн бүхэн өөрын һайн мэргэжэлтэй болохо гэжэ оролдодог ааб даа. Зүгөөр өөрынгөө мэргэжэлдэ дуратай, дурагүй байха гэжэ бии. Мэргэжэлдээ инаг дуратай хүн бүхы үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ оролдожо, ехэ амжалта туйладаг.

Зэдын аймагай суута хонишон Гасарун Рабдаев нэгэ жэлэй урда тээ иимэ үгэнүүдые бэшээ һэн: «Хонишоной мэргэжэлдэ би дуратайб. Энэ мэргэжэлдэ дурагүй һаа, би амжалта туйлахагүй һэм».

Эдэ үгэнүүд тухай бодол һаналнуудаа, нүхэд, мухарюулаад үзэе. Үнэн дээрээ мэргэжэлнүүд олон янзын байдаг. Өөрынгөө абаһан мэргэжэлдэ хүн дурагүй һаа, үнэхөөрөөшье амжалта туйлажа шадахагүй. Юуб гэхэдэ, мэргэжэлдээ дурагүй хүнэй һанал бодолынь тад ондоо байдаг. Тэрэ миин лэ ёһо дүүргэжэ, үдэр үнгэргөөд ябаха болодог. Мэргэжэл тухай ойлгосые манай һургуулинуудта яһала һайнаар тайлбарилжа, ойлгуулжа үгэдэг байна. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай Түгнын соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд арбадахи классай гүрэнэй шалгалтын урда һурагшадтай ехэ һайн хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм. «Ямар мэргэжэл шэлэхэб?», «Мэргэжэл бүхэн һайн» гэһэн темэнүүдээр тэндэ хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Мэргэжэл гээшые шудалха, хүгжөөхэ гэжэ байха. Мэргэжэлээ саашадань улам нарижуулаагүй, өөр дээрээ хүдэлөөгүй хүн ямаршье амжалта туйладаггүй.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн Д. Намжилцыренов иигэжэ намда нэгэтэ хөөрөө һэн:

— Токарь, слесарь гэһэн мэргэжэлнүүд тухай би урда тээнь ехэ хүнгэхэнөөр һанадаг байгааб. Станогой саана 7 саг зогсоод, ямар нэгэн деталь тошылдоод, үдэрөө үнгэргэдэг зон ааб даа гэжэ һанагша һэм. Үнэн дээрээ токариин мэргэжэл айхабтар нарин орёо юм байна. Хори, гушан жэлдэ ажаллаһан, хүдэлһэн мэргэжэлтэнние хаража байхада, ехэл урматай даа. Тэрэнэй гарнууд уран хурдаар гүйжэ байха. Харахадашни тэрэ хүн оройдоошье яраагүй шэнги байдаг. Теэд хүдэлсэ бүхэннинь таарамжатай зохид...

Мэргэжэл бүхэн хүндэтэй гэжэ дахин дабтан хэлэе. Һайн мэргэжэлтэй болохын тула хүн бүхэн оролдодог гээшэ ааб даа. Зүгөөр өөрынгөө дуратай мэргэжэл олохын тула хүн бүхэн оролдохо зэргэтэй.

Дээдэ һургуулинуудта орохоёо шалгалта барижа байһан залуу хүбүүд, басагадай хөөрэлдэжэ байхые нэгэтэ шагнаа һэм. Тэдэнэй зариманиинь мэргэжэл тухай балай олон юумые ойлгодоггүй, мэдэдэггүй шэнгеэр үзэгдөө бэлэй. Тэдэнэр өөрынгөө ерээдүйн мэргэжэл тухай бодожо үзэнэгүй. Хайшаншье гээл һаа, нэгэ дээдэ һургуулида «хүшуугаа хэхэ» гэжэл оролдоно. Тэдэнэрэй зариманиинь, жэшээлхэдэ, багшанарай дээдэ һургуулида һурахаяа оробо гэлэй. Тэндэ табан жэл һураха. Табан жэлэй туршада гүрэн, эхэ эсэгэнь тэрэнние тэдхэхэ. Дээдэ һургуули дүүргэжэ гараһан, багшын мэргэжэлгэй болоһон хүбүүн гү, али басаган ямар нэгэн тосхондо хүдэлхэеэ ошобо гэлэй. Багшын ажал хүдэлмэриин хүнгэн бэшэ байһая тухай уншагшад һайн мэдэнэ. Дээдэ һургуулида орохынгоо урда тээ энэ нүхэр ерээдүйнгөө мэргэжэл тухай бодожо үзөөгүй ха юм. Теэд хүндэ хүшэр ушарнуудай тохёолдоод ерэхэдэ, энэ нүхэр гансата тээлмэрдэжэ, мэргэжэлээ һэлгэхые оролдодог. Энэмнай юу харуулнаб гэхэдэ, мэргэжэл гээшые шэлэжэ шадаагүй, өөрынгөө дуратай, шадаха юумэеэ мэдээгүй хүнүүдэй ябадалай хойшолон болоно бшуу.

Нэгэ юумэндэ мэргэжэхэ, тэрэнээ тон һайнаар шудалха гэжэ байдаг. Хэжэнгын аймагай Хөөрхэ нютагта ажаһуудаг киномеханик Дансаран Доржигутабайтай хөөрэлдэхэдэ, иигэжэ хэлээ һэн:

— Һайн һайхан мэргэжэлнүүд олон. Зүгөөр би өөрынгөө мэргэжэлые ямаршье мэргэжэлтэй һэлгэхэгүйб. Үдэр бүхэндэ хүн зондо кино харуулжа байха гээшэмнай ехэл һайхан хэрэг.

Мэргэжэл тухай зарим хүнүүд олон ондоогоор ойлгодог. Зүгөөр мэргэжэл хүнние өөрөө олодоггүй. Хонишоной мэргэжэл тухай Хэжэнгын аймагай суута хонишодой нэгэн Вера Дармаевна Жамсуева иигэжэ хэлэдэг:

— Хонишодой мэргэжэл тухай би бодолгото болодогби. Заримдаа манай ажахынуудта жэгтэй юумэн болодог. Дайралдаһан лэ хүнние хонишоноор табиха ушарнууд үзэгдэдэг. Үнэмшэлгэгүй хүнние трактор, автомашинын, комбайнай жолоодо һуулгадаггүй. Хонишон гээшэмнай тон орёо, хүшэр хүндэ мэргэжэл гэжэ һанадагби. Хонишон хүн нэгэ талаараа зоотехник, ветеринар, байха ёһотой. Нүгөө талаараа өөрынгөө мэргэжэлдэ шунан дурлаһан хүн байха зэргэтэй.

Мэргэжэл тухай хөөрэлдэхэ болоо һаа, ехэхэн саг хэрэгтэй гэжэ дахин дабтая. Өөрынгөө инаг дуратай мэргэжэлтэй болохо тухай манай эдир үетэн һанажа, бодожо, мэдэжэ ябаһай гээд һанагдана.

Г. ДАШАБЫЛОВ,
журналист.

Ц. Дондогой

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮД

ПАБЛО НЕРУДЫН ДУРАСХААЛДА

1.

Зэдээр элбэг Чили ороной нюрууда
Зэд хонходол зэдэлнэ шүлэг-дуун.
Зэдэлһэн зандаал дууншин, Пабло Неруда,
Зэнхыһэн огторгой гуласа,
далайн дундуур!
Хара хунта замбууржа, шуһан адхараа.
Хабхар һүни харюу аялга дуулдаа:
Бүлингтэй шуһаар нэбтэрһэн түрэл газараа
«Бүгэдэ нийтын дуун»*) абархые дуудаа.
Үзэхые үзэһэн түрэл дайдыншь нюрууда
Үзэн ядалга шүдэеэ шангаар хабираа.
Дууниаашни дайсад һүрдэнэ, Пабло Неруда,
Дуунуудташни арадай агуу хүсэн зангираа.

2.

Шахаа тангаригаа арадтаа үгэһэн хүбүүды
Шабын түмэрөөр хүрмэһэн шүргэдэ хааһан аад,
Хухалха гэжэ зоригыень туршаад зэбүүтэй
Хунта хара хирээ мэтээр хаагалаа.
Ута нюргата Андын орой дээгүүр,
Улаан наран, сасыш элшэеэ дэлгээд!
Улаан тугуудаа хинсхүүлэн, алиш тээгүүр
Улаан Чилиие дэмжэн бодыш, дэлхэй!
Тама-шоронгуудай үүдэн бутаран унаг!
Тамын эзэн — фашис пиночедүүд һүнэг!
Зэд улаан шарайтай таряашан бодог,
Зэнхыгшэ огторгойн бороое гараараа тодог!
Эрхэ сүлөө Чилидэ дахин мандаг!
Эрэлхэг Харын дуун түбеэр зэдэлэнхэй.
Пабло Неруда — мүнхэдөө танил манда.
Пабло Нерудын дууе дабтана дэлхэй!..

Пабло Нерудын нэгэ номой нэрэ.

ШОГТОЙ ААД, ГУНИГТАЙ ҮГЭ

Эдирхэн ябахадаа эжэлшэн хамтарһан хүгшэмни
Эмгэрээ гэжэ гомдохоодоо яаба гээшэбши?
Һарые һаралан холын замда ябахадашни,
Һанаандаш, зүүдэндэшни хэн ородог бэлэй?
Элдэб ушарай тохёолдоод, даруухан болохолоорш,
Һамганһаашни ондоо хэн дүнгэдэг бэлэй?
Үхибүүн ябахадаа үелжэ хамтарһан үбгэмни
Үтэлшөө гэжэ гани болох одоо яабаш даа?
Хэсүүхэн тэрэ хэдэн жэлэй туршада
Хэнние хүлеэн зободог байһанаа мартаагши?
Үтэлжэ одоол пенсидэ гараад һуухадаа,
Хэндэ һайхан сайгаа шана ха хүмши?..
Газар дээрэ, наран доро амидархаар,
Гансал дахин наһан үгтэдэг — мэдээжэ.
Жаахан хүүгэдэй ороohoор шэдэлдэһэн мэтэ,
Жаргалаараа шэдэлдэжэ наадана гээшэ гүт?
Гансахан үритнай хэнһээ жэшээ абахаб?
Жаргалтай хүн болохыень хүсэнэ гээшэ гүт?..

НЮТАГАЙ БҮХЭ ТУХАЙ ДОМОГ

Манай Ага нютаг үргэн даа. Энэ нютагта урдань суута гараһан бүхэшүүл олон байһан юм. Тэдэнэй нэгэн болохо Жамбуунай Цэрэн гэдэг Зүдхэли нютагта ная-ерэн жэлэй саада тээ ажаһууһан юм гэхэ. Гушаад наһа гүйсэжэ, бэеэ хүсөөд ябахадань, дүтэ нааша Цэрэнние диилэхэ хүн олдохоёо болиһон, ажал хүдэлмэридэ ябажа, юумэ үргэхэ, буулгахада гүндүүн бүхыень зон гайхадаг юм һэн ха. Тиин тэрэнэй буха ехэ хүсэтэйе гайхал болгон, домог түүхэ мэтэ хүн зон хөөрэлдэдэг, һонирходог байһан ха. Жамбуунай Цэрэн тухай зонһоо дуулаһанаа домог болгон, зоной һонирхолдо бэшэлэб.

ШАБАРТА УНАҺАН БУХА ТАТАЛГА

Шулуутын булагта дүнэн буха шабардаад, таба-зургаан хүн сугларжа, яашье гаргажа ядажа байба ха. Яагша бэлэй гэлдэжэ гайхалаа баража байтарынь, Жамбуунай Цэрэн тэдээн тээшэ ерэжэ ябаба. Цэрэнэй ерэжэ ябахыень тэдэ харахадаа, баяртайнууд, Цэрэнээр татуулха гэлсэжэ зүбшөөд, татаһан боложо бага зэргэ дүнгөөд байхабди гэжэ хэлсэбэ.

Жамбуунай Цэрэн тэдэнэй хажууда ерэжэ, морёо татаад, мэндэшэлбэ. Юун болоһыень харахадаа ойлгоод, мориноо буун сасуу, морийнгоо жолоо бүһэдөө хабшуулан бүхэлөөд, бухые татасажа оробо.

Булта «Зэ!» — гэлдэн, гансата хүсэлэн татаһан шэнги болоод, Цэрэнэй татахада, бэшэнииинь хэлсэһэнэйнгээ ёһоор һэмээхэн дэмжэлсэһэн шэнги болоод байба. «Зэ!» гэһэн олоной абяан доро Жамбуунай Цэрэн тэрэ бухые шабарһаа хүүсэ шэрээд гаргажархиба. Тиин эдэнэр бухые намаар татуулжа гаргуулба гэжэ мэдэжэ байбашье, иигэжэ хэлээ һэн гэдэг: «Шүдхэр аба ехэ! Олоной олигтой гэжэ татажа гаргаба аа гүбди!..»

БҮХЭШҮҮЛЭЙ БАРИЛДААН

Гашуунай хотогорой Шулуута руу ороһон Шара хотогор гэжэ хүндыхэндэ Жамбуунай Цэрэн хонёо адуулжа ябаба ха. Хараһаниинь, зүүн урда хүтэлөөр нэгэ сагаан моритой хүн дабшажа ерээд, харгыһаа гаран, Цэрэнэй хажууда ерэбэ. Амар мэндээ хэлсээд, танилсан байхадаа, тэрэ хүн Цэрэнһээ асууба:

— Жамбуунай Цэрэнэйхи хаана байхаб? Та намда заажа үгыт.

— Заахада болохо, ямар хэрэг зоригтой ябаа һэмта?

— Хэрэг зоригшье бага даа. Жамбуунай Цэрэн гээшэ бүхэ хүн гэжэ дуулагшаб, барилдаад үзөө һаа яаха юм ааб гэжэ зорижо ерээ һэм даа.

— Байза, таамни хаанахи бэлэйт? Дүтэ нааша иимэ хүнние хараһанаа һананагүйлби, нэрэ алдартнай хэн гээшэб?

— Би Дээдэ Бооржын хүм даа, Дэлгэрэй Бата гээшэб. Нютагайхидни Мушхуу Бата гэлсэгшэ даа. Хяла, һүдэнтөөр хэрэгтэй аад, дүтэ ерэһэнһээ гэжэ Жамбуунай Цэрэнтэй уулзаад, хүсэеэ үзэлсөөд, бусаа һаа гэжэ хүсэлэнтэй ябаа һэм.

— Холоһоо зориһон нүхэр байнат даа, теэд Жамбуунай Цэрэн гээшэтнай тиимэшье бүхэ хүн бэшэ юм даа. Холын суу болоо юм гээбы даа. Намтай носолдоод туршадаг, теэд нэгэшье хаяжа үзөөгүй юм, — гэжэ Цэрэн харюусаба.

Тэрэ хүн Цэрэнние хараад байшаба. Гайхана, гэлынэ хэбэртэй.

Цэрэн тэрэ хүндэ хэлэбэ:

— Нэгэ туршаад үзэлсэхэ һаа, үзэел даа. Намайе хаяжархёо һаатнай, Цэрэндэ ошуужамди, хаягдашоо һаа, Цэрэнтэй барилдахам гэжэ ошоһоной үлүү гээбы даа.

Энэ үедэ наран шахажа, хонид хургажа эхилбэ. Дэлгэрэй Бата зүбшөөжэ, хоюулан моридоо табижархёод, хам оролсожо барилдаба. Газар һабардажа, альгаа шоройдоод, дүрэ буляалдан байтараа, Цэрэн Батые үрөөһэн ташаа дээрээ абажа ерээд, газарта табижархиба ха. Батань «Эрэ хүн гурба сүхэрхэ» гэгшэ гэжэ үшөө хоёр дахин барилдахадаа, дүрөөрөөшье, хүсөөрөөшье бүлигдажа хаягдашоо һэн ха.

Жамбуунай Цэрэн тэрэ хүнние гурба дахин халаад байхадаа иигэжэ хэлэбэ.

— Холын нүхэр Бата, Жамбуунай Цэрэнэйдэ барилдахамни гэжэ ошолтогүй гээбы даа. Энээхэн айлда ошожо сайлая даа, — гээд тэдэ моридтоо мордожо, дүтын айлда ошобод ха. Айлда орожо, амар мэндээ хэлсээд байхадань, Балданай Мижидэй хүгшэн Цэрэндэ хандажа:

— Цэрэн, энэ танигдаагүй нүхэртэеэ барилдана янабта даа, харажал байгаа һэм, теэд ши яалдабаш даа, хүндэ хаягдажа үзэһэн хүн гүш, — гэбэ ха.

Дэлгэрэй Бата тэрэниче адаглан хаража: «Үгы таамнай хэнэй Цэрэн гээшэбга? Нэрэ алдарыетнай лаблажа һураагүй байба гээшэ хаб, — гэбэ.

Балданай Мижидэй хүгшэн абаһаар:

— Энэтнай Агын найман эсэгэдэ бүхэ гэжэ суутай болоһон Жамбуунай Цэрэн гээшэл даа. Теэд барилдахадаа яалдажа һалабат? — гэн байба ха.

САРАЙ ГУЯ, МЭШЭЭГ ТАЛХАН

Агын яармагта Жамбуунай Цэрэн ошоод, дэлгүүр наймаа һонирхон хаража ябаба. Нэгэ хүн шарга дээрэ сарай тарган дүрбэн хүл мяха наймаалжа байба. Хүнүүд хүсэлжэ, хоёр гараараа үргэн, хэды шэнээн болохо гээшэб гэжэ даажа ядан үргөөд үзэжэ байнад. Цэрэн тэдэнэй хажууда бии боложо, амба сарай гуяын шагайтаһаа баруун гараараа барин, дээрэ үргөөд. дүрбэн пүүд болохолтай гээ һэн ха. Тинхэдэнь, тэндэ байһан зон амаа ангайлдан гайхаһан байгаа.

Мүн энэ яармагта хоёр пүүдэй сагаан талхатай мэшээг баруун гарайнгаа альган дээрэ үргөөд. зонийс гайхуулһан түүхэтэй юм.

Б. НАМСАРАЙН.

А. ДОНДУКОВ.

ТҮГНЫН ТАЛА

Байгалай нюруудал
миралзаад,
Баян тала зэнхынэ.
Талын һэбшээндэ
энхэрүүлһэн
Таряан далай долгилно.
Хододоол зүрхэндэм
дулаахан,
Хэзээдэш сэдьхэлдэм
илдамхан
Тоонто нютагайм шэмэг
Түгнын тала...
Сүсэгы сагаан хужарта,
Шэмэтэй амтан
ногоондоо
Түргэн хүлэгы тэнжээдэг
Түгнын тала һайхан даа.
Хододоол зүрхэндэм
дулаахан,
Хэзээдэш сэдьхэлдэм
илдамхан.
Тоонто нютагайм
шэмэг —
Түгнын тала.
Хүхэ сэнхир огторгойн
Хаяа хадхан тобойһон
Харьялаа Түгнын
хүмэг —
Хангай үндэр
Хашхарга.
Хододоол зүрхэндэм
дулаахан,
Хэзээдэш сэдьхэлдэм
илдамхан
Тоонто нютагайм
шэмэг —
Түгнын тала...

АНГУУШАНАЙ ЗҮРГӨӨР

Хурамхаан нютагай мундаргануудай хормойгоор ябажа үзөө һэн гүт? «Сагаан мүнгэн малгай» үмдэһэн үндэр үндэр хяранууд дээрэһээшни хаража, Хүнтэйн талые хүреэлжэ һуугаад, тамхилжа һууһан таабайнарые гэнтэ һануулаад орхино. Энэ дайда — айхабтар баян. Эндэ Баргажанай суута хара булган, сайбар боро хэрмэн, хэдэн һалаа эбэртэй буга, бурхи дорюун хандагай ябадаг.

Байгаалиие сахин хамгаалга, үнэтэ ангуудые хулгайшадһаа һэргылгэ манай республикада муу бэшээр ябуулагдана. Тиибэшье һүниинг харанхыгаар, хүнэй үсөөн ябадаг газарнуудаар хулгайша ангуушад һэмээхэн алхалжа, өөртөө, гансахан өөртөө хэрэгтэй олзо бэдэрдэг ха юм.

Ойн хулуушанай сэдьхэл хатуу. Тэрэ «хүнгэн олзо», миинтэ арһан, мяханай хойноһоо шунахайржа ябадаг. Агнууриин хаһа, хуули гээшыешье тэрэ мэдэдэггүй. Нэгэ үмхэ мяханай, һорһолиг арһанай түлөө юушье буудахаар, юушье алахаар бэлэн байдаг.

Тиимэһээ манай нютагуудта заповедник, заказнигууд байгуулагдажа, ангуудые шунахай браконьернүүдһээ сахин хамгаалха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана ха юм.

Хурамхаанай аймагай Бархан уулын хормойдо, Баргажан мүрэнэй эрьедэ Бархан тосхоной хажууда шэнэ заказник һая нээгдэбэ (доодохи зураг). Энэ заказник 6 мянган гектар газар эзэлнэ.

Энэ заказнигай газар дээрэ янза бүриин ан арьяатан, элдэб загаһан бии. Энэ дайдада элдэб ургамалнууд ургадаг.

Заказнигые хёрхоор сахиха, хулгайшадһаа хамгаалха хэрэгтэ егерьнүүд Михаил Булгатов, Виктор Доржиев гэгшэд оролдолго ехэтэйгээр хандана.

Хүндэтэ нүхэд, буга һогоон хоёрой юунһээшьеб үргэжэ айгаад, байрын саһан дээгүүр харайлдажа ябахыень дээдэ зураг дээрэ харанат.

Заказнигые сахин харалгада үнэн сэхэ хүнүүд алба хэнэ.

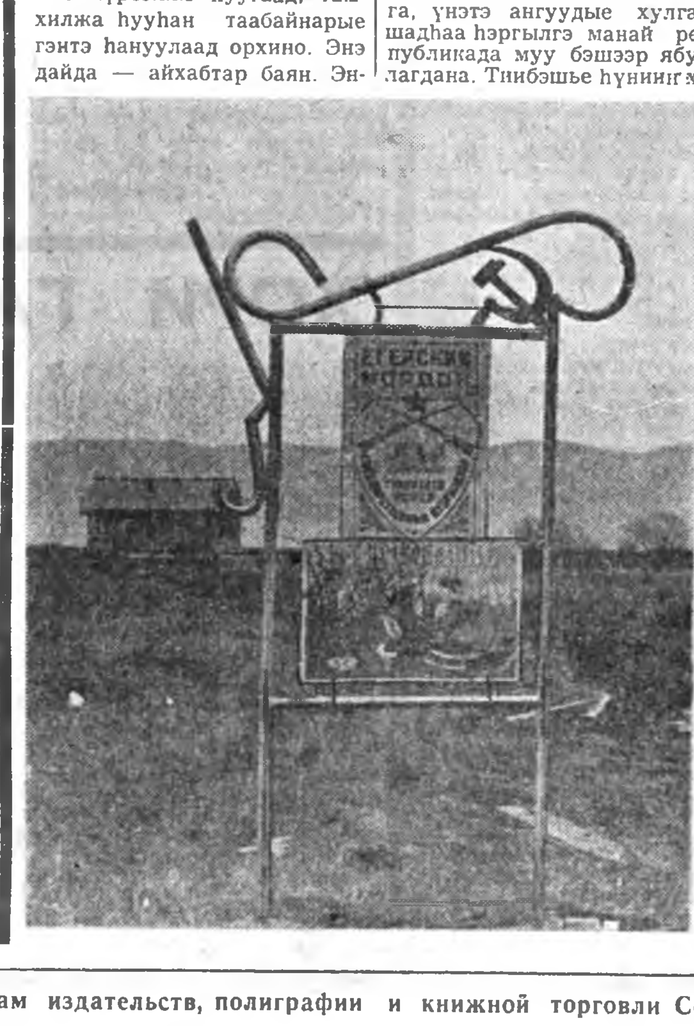

С. БАЛДУЕВ.
Авторай фото.

ҺУРГААЛ

Балдан Галдан гэжэ хоёр хонишон бэе бэедээ дүтэхэн ажаһуудаг һэн. Тиимэһээ хонидойнь бэлшэдэг газар, хада уула, уһан, агааршье нэгэл һэн бээзэ. Хоёр хонишодой харууһалдаг хонидшье нэгэ наһанай, хото хорёоньшье, байра байдалыншье адли бэлэй. Зүгөөр Балданайнь хонид тарган тобирнууд, өөрөөшье жэл бүри магтаал, һайшаалда хүргэдэг, суглаа хуралда уригдадаг, орден, медаляаршье шагнагдаа һэн. Харин Галданай хонид туранхай яндаханууд, халтад гэхэдээ үхэдэг, үргүүлдэг, өөрөөшье ноёдто хараалгадаг, зэмэлүүлдэг байгаа.

— Балдан хүршэһөө жэшээ абыш, дүй дүрыэлһөөнь хубаалдыш, — гээд, түрүүлэгшэ, бригадирнуудай зааха заабарилхадань, Галдан тиихэшье боложо, байтараа залхуудаа диилдэжэ; мүнөөхил хонидоо дахаад лэ гарагша һэн. Хэнинь хэнээ адуулдаг һэм, мэдэхын аргагүй бэлэй, хонидынь Галданаа адуулдаг гээшэл һэн ха. Юуб гэхэдэ, Галдан хонидойнгоо бэлшэһэн тээшэ дахаад лэ ябагша һэн. Залхуудаа диилдэһэн Галданай үнгэрхэдөө үндэр хадын оройдо унташахадань, хонидынь өөһэдөө гэртээ бусагша бэлэй.

Балданшье, бусад хонишодшье Галданда; — «Бү ингыш, хүн шэнги ябыш, манай нэрэ бү бузарлыш!» — гэхэдэнь Галдан тэдэнэй гансашье үгэ толгойдоо хадуухаа залхуурдаг байгаа.

Галдан нүхэртөө яашье ойлгуулжа ядаһан Балдан нэгэтэ нэгэ иимэ арга һанажархёод, үглөөгүүр эртэ хонидоо бэлшээридэнь гаргаад, Галдандаа гүйлгэжэ ерэбэ. Нүхэрынь унтажа байба. Хаб нохойгоо һонһон гэжэ хусаад һалахагүйдэ, нуутагар Галдан газаашаа гараба.

— Хүршэ, һайн гүбди? — гээд, Балдан мориноо бууба.

— Һайн... — гээд Галдан хүршэеэ гайхангяар хараба.

— Бишни шамдаа шэди заажа үгэхөө ерээб, — гэбэ Балдан.

— Ямар шэди гээшэб? — гээд, Галдан бүри гайхаба.

— Харана гүш, минии хонид өөһэдөө һайн бэлшээри олоод бэлшэнэ, юундэ тиигэнэ гэжэ һананаш?

— Мэдэхэгүй... Хонидшни ухаатай гээшэ бэд даа. — гэжэ Галдан үг-маг гэбэ.

— Тон зүб, бишни хонидоо үглөөгүүр эртэ бэлшээридэнь гаргахын урда тээ хорёо соонь ороод, номнол уншадагбди, — гээд, Галдандаа гэтэнгеэр хараба.

— Юу хэлэнэш, намдаа заажа үгыш. Минии тэнэг хонид ойлгожошье болохо гээд, Галданай нюдэнүүд галаар ялалзаба.

— Зай, тиигэ һаа шагна, гансал үүр хираанаар бодоод, хонидойнгоо хэбтэжэ байхада, иигэжэ уншахаш.

— Дүн сагаан хонидни, дууран, дууран шагнагты, хорёоһоо гүйлдэжэ гарахадаа, хойто хүндын хагданһаа халта ама хүрөөд, уруудажа гүйлдэхэдөө, ургы сэсэг зулгаагаад, хадын ташаланггай хэнзэ ногоондо хэбтэжэ амараарайгты, «Һарата» нугын хяагаар һархинсагаа дүүргээрэйгты, хадын булагай горхонһоо хотоёо дүүргээд, наранай хэлтыхэ багаар наашаа бусахаа бү мартаарайгты! — гэжэ адагын хоёр гурба дахин уншахаш гээд, Балдан дуугай болобо. Амаа ангайгаад, шагнажа байһан Галдан урмашан баярлаад:

— Энэ номнолшни эгээл намда таарана, үглөөдэрһөө уншажа эхилхэб, — гэбэ.

— Иимэ номнол уншаһанай һүүлээр хонидоо адуулаланшьегүй орхиходош болохо, — гээд Балдан нэмэбэ.

— Яагаа һайн юм, бэрхэш даа, — гээд Галдан Балдандаа баярые хүргэбэ.

Үглөөдэрынь эртэлжэ бригадир түрүүлэгшэ хоёрой Галданай хониной хорёогой саана һэмээхэн ерэхэдэнь, Галдан үни бодонхой, хэбтэһэн хонидоо худхан:

— Дүн сагаан хонидни, дууран дууран шагнагты, хорёоһоо гүйлдэжэ гарахадаа... — гээд саарһанда бэшээтэй номнолоо уншажа байба. Иимэ эртэ наһаараа бодоогүй хонид эзэеэ гайхан харабад. Харин хонидһоо бүдэржэ ябаад, номнолоо хэды хэды дабтан уншахадань, тэдэнь сошон хүл хөөрсэг хүлгэжэ, хүдэлжэ, маараладжа эхилбэд. Гурба дахин уншахын орондо хонидойнгоо лаб һайса ойлгохын тула таба дахин уншахые оролдоһон Галдан хонидойнгоо маараладаа булиха гэжэ һүхиржэ ябаад уншана, хонидынь тэсэжэ ядан хорёогоо дэлбэ түрихэһөө нааша болоно. Иимэ шууяанһаа сошоһон Галданай һамган нюсэгөөр газаашаа гүйжэ гараба, хаб нохойнь ханхинаса хусашаба. Үхэр буруудынь үүгэнэлдэбэ, моришье инсагаалба.

Хорёогой саана хоргодоод байһан түрүүлэгшэ, тэсэжэ ядахадаа, гүйжэ ерээд, хонидойнь хорёогой үүдэ сэлижэрхибэ. Хонидшье газаашаа гүйлдэшэбэ, харин хонидтоо дайруулан унаһан Галдан хохир шоройтой худхаралдан мухариһаар түрүүлэгшын хүлдэ торобо.

Иигэжэ хүн зоной энеэдэн боложо, һайн һургаал эдиһэн Галдан мүнөө эртэхэн хонидоо гаргаад, Балдан шэнгеэр һайн бэлшээридэ дахуулан ёһотоор адуулна.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

ПРАВДА БУРЯТИ

Нэгэдэхи хуудаһан «Туһаламжа ба эрилтэ... тэй байлга», — Н. По... вай статья. «Табан ж... тодорхойлхы удхатай ... амжалтатайгаар түгэсх... — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһан «Коллективэй хүсэл эр... зэл» — В. Ивановагай ... тья. «Өөрын үнэ сэнгэй ... шэлүүлгын ушар шалтага... — В. Николаевай ст... «РСФСР-эй автономито ... публикануудта» — су... бари.

Гурбадахи хуудаһан «Улаан-Үдын медигүүд... ажалай табан үдэр» — ... Неретинагай статья. Х... саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһан Субботын үдэрэй хууд...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА...

Улаан-Үдэ. 12.15 — ... кел» — «Хэр байнаш, ... дент?».

«Орбита». 13.05 — ... лэй һонин. 13.10 — ... амитадай аймаг» (үнг... 14.05 — «Хүгжэмтэ ки... (үнгэтэ). 14.35 — «Э... энхын булан» — ... дэлгэрүүлгын програм... 15.05 — Залуу дууш... бүхэсоюзна телевиз... конкурс (түгэсхэл). Хо... хи дамжуулга (үнг... 16.45 — ССР Союзай ... нэй Академическэ ... театрай 150 жэлэй ойдо ... рюулагдаһан үдэшэ. 19.0... «Время» — мэдээсэлэй ... грамма. 19.30 — Шата... дэлхэйн мүрысөөн. 19.3... «Москватай концертын ... нуудаар». Шэнжэлэл. ... — 20.40 — Забһар... 20.40 — «Кино болгон ... гагдаһан уран зохёол... «Северная повесть» — ... һайханай фильм (үн... 22.00 — Туркмениин ... эй ба Туркменистанай ... мунис партиин байгуу... һаар 50 жэлэй ойдо ... лагдаһан сэрэгэй пар... ажалшадай демонстра... портаж. 23.00 — Ко... (үнгэтэ). 23.20 — Х... гээр СССР-эй чемп... «Химик» (Воскресенск) ... ЦСКА (3-дахи үе). 24.0... «Время» — мэдээсэл... грамма.

ХОЁРДОХИ ПРОГРА...

Улаан-Үдэ. 22.00 — ... кус Мантас» — уран ... ханай фильм (1-дэхи ... 23.10 — Амаралты... церт.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01588. Заказ № ...